

Faragó Ágnes
Civil szervezetek szerepe a felnőttképzésben

Faragó Ágnes

**CIVIL SZERVEZETEK SZEREPE
A FELNŐTTKÉPZÉSBEN**

SZTE JGYPK
Szeged, 2013

Projektcím:
Dél-alföldi Felnőttképzési – Szakképzési Tudástár
és Tanácsadó Központ létrehozása /DAF-FSZTTK/

Pályázati azonosító:
TÁMOP-2.2.4-11/1-2012-0004

Kedvezményezett:
Szegedi Tudományegyetem

Projektidőszak:
2012.07.01–2013.12.31

E-mail: projekt@jgypk.u-szeged.hu
Web: www.jgypk.u-szeged.hu/df

Lektorálta:
Vajda Árpád

Borítóterv:
Forró Lajos

ISBN 978-963-9927-76-6

© Faragó Ágnes
© SZTE JGYPK

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	7
2. AZ EURÓPAI UNIÓ FELNŐTTKÉPZÉSI ÉS CIVIL IRÁNYELVEI PROGRAMJAI	9
2.1. Európai Unió Alapjogi Chartája	9
2.2. Az Európai Unió és az egész életen át tartó tanulás gyakorlata	10
2.3. Európa 2020 Stratégia	13
2.4. Európai Unió és a civil szervezetek	15
3. A FELNŐTTKÉPZÉST ÉS A CIVIL SZERVEZETEKET SZABÁLYOZÓ JOGSZABÁLYOK RÖVID BEMUTATÁSA	17
3.1. Felnőttképzést érintő jogszabályok	17
3.2. 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról	22
4. FORRÁSTEREMTÉSI LEHETŐSÉGEK	25
4.1. Nemzeti Civil Alapprogram	27
4.2. Nemzeti Együttműködési Alap	30
5. JÓ-GYAKORLATOK	33
5.1. Bűnmegelőzés, közbiztonság	33
5.2. Drogprevenció, egészséges életmód	37

5.3. Fenntartható fejlődés, környezetvédelem	42
5.4. Gyermek- és ifjúságvédelem	45
5.5. Köznevelés, közoktatás	57
5.6. Munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztése	60
5.7. Népfőiskolai ismeretterjesztés	63
5.8. Önkéntességi ismeretek	68
5.9. Turisztikai civil szervezeti továbbképzések	80
6. IRODALOMJEGYZÉK	87

1. BEVEZETÉS

Tananyagunkban a civil szervezetek felnőttképzési tevékenységeit mutatjuk be. Elsőként a civil szervezetekre és a felnőttképzésre vonatkozó szakmai és törvényi jellemzőket ismertetjük mind hazai, mind Európai Unió szinten. Elsősorban a jogszabályok és Unió dokumentumok általános elveit, valamint a civil szervezetek vagy képző intézmények számára kötelező érvényű paragrafusokat emeltük ki, annak érdekében, hogy egy általános képet tudjunk adni a hazai és az Unió helyzetről.

A felnőttképzés fogalmába minden esetben bele értjük a szakképzéseket valamint az akkreditált képzéseket, melyek célcsoportja felnőttek közül kerül ki. Mivel a fogalom tágabb értelmezését választottuk az általános leírásnál kitérünk az egyes területek jellemzésére, azok közti eltérésekre, valamint mind a felnőttképzésre, mind a szakképzésre vonatkozó jelenleg hatályos jogszabályokra. Azonban meg kell jegyeznünk, hogy a közeljövőben új felnőttképzési törvény lép majd hatályba, a tananyag készítése idején még csak a tervezete készült el, így ennek bemutatására nem térünk ki.

A munkánk első részében a hazai civil szervezetek forrásteremtési lehetőségeiről esik még szó, kiemelten az állam által a civilek számára elkülönített pénzalapokról: a Nemzeti Civil Alapprogramról, és az azt lényegében „felváltó” Nemzeti Együttműködési Alapról. Azért foglalkozunk különösen ezzel a két programmal, mert állami irányítás és felelősség vállalás mellett a civilek bevonásával osztják szét a központi költségvetésből elkülönített pénzalapot. Mindkét Alap akkora jelentőséggel bír a civil szervezetek működésének finanszírozásában, hogy fontosnak éreztük a részletes bemutatásukat.

A másik nagyobb lélegzetvételű fejezetben szakmacsoportonként mutatunk be felnőttképzési jó gyakorlatot Csongrád megyei civil szervezetek megvalósításában. Célunk, hogy ezek a programok az olvasó hasznára váljanak, és ez által a társadalom javát szolgálják.

2. AZ EURÓPAI UNIÓ FELNŐTTKÉPZÉSI ÉS CIVIL IRÁNYELVEI PROGRAMJAI

2.1. Európai Unió Alapjogi Chartája

Magyarország **2004. május 1** óta az Európai Unió (EU) teljes jogú tagállama, ezért hazánkra is vonatkoznak az EU által biztosított lehetőségek és kötelezettségek.

Az EU egyik legfontosabb dokumentuma a **2007/C 303/01-es Európai Unió Alapjogi Chartája**. A dokumentum már 2000 óta létezik, mint az EU tagállamaira vonatkozó politikai nyilatkozat, azonban az Európai Parlament csak 2007. november 29-én hagyta jóvá az Európai Unió Alapjogi Chartáját.

A Charta tulajdonképpen egy összefoglaló jogszabály gyűjtemény, amely tartalmazza a tagországokra és állampolgáira vonatkozó alapvető jogokat. A dokumentum hat fő fejezetből áll, mint a méltósághoz, a szabadsághoz, az egyenlőséghez, a szolidaritáshoz, az egészségvédelemhez, az állampolgársághoz, valamint az igazságszolgáltatáshoz való alapvető jogok gyűjteménye. A Charta meghatározza a fenti alapvető jogokat, miközben törekszik arra, hogy tiszteletben tartsa a tagországok kulturális sokszínűségét, hagyományaik megőrzését. Ennek az elvnek megfelelően a tagországok oktatáspolitikájába sem avatkozik bele, ahogy ezt már az 1997-es Amsterdami szerződésben is leszögezték: „az Európai Közösség eközben teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamoknak a tanítás

tartalmával és az oktatási rendszerek megszervezésével kapcsolatos felelősséget, akárcsak az egyes országok kulturális és nyelvi sokféleségét” (127. CIKK 1. PONT).

Az Európai Unió tehát a tagországok oktatáspolitikájára nézve a szubszidiaritás elvét követi, vagyis nem egységes törvényekkel szabályozza az oktatást, hanem csak ajánlásokat tesz az oktatáspolitikai irányvonalaira. Ennek értelmében minden ország maga határozza meg az oktatáspolitikai döntéseit. Magyarország esetében ez centralizált oktatáspolitikát jelent, de meg kell jegyezni, hogy az EU oktatáspolitikai alapelvei is egyre hangsúlyosabban emelik ki az egész életen át tartó tanulás (Life Long Learning) fontosságát.

2.2. Az Európai Unió és az egész életen át tartó tanulás gyakorlata

Egész életen át tartó tanulás (LLL): „Minden, életünk során folytatott olyan tanulási tevékenység, melyet a tudás, a készségek és kompetenciák fejlesztésének céljával folytatunk egyéni, állampolgári/civil, társadalmi és/vagy foglalkoztatási perspektívában.”¹ Az egész életen át tartó tanulás tehát magába foglalja a tanulás minden szintjét, formális, informális és nonformális úton megszerzett tudáshalmazokat, ismereteket:

- **Formális tanulás** minden olyan tanulási tevékenység, amely intézményi keretek között szervezett képzés, és többnyire államilag elismert bizonyítvány, oklevél, vagy szakképesítés megszerzésével zárul.
- **Non-formális tanulás** az oktatási rendszeren kívül zajlik, és általában nem zárul hivatalos oklevél, bizonyítvány megszerzésével. A résztvevő önkéntesen vesz részt a tanulási folyamatban, célja az aktív részvétel és a meglévő tudás gyarapítása. A nem formális képzések szinterei lehetnek a vállalati képzések, közművelődési intézmények és civil társadalmi csoportok.

---

¹ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION: MAKING AN EUROPEAN AREA OF LIFELONG LEARNING A REALITY. 2001. novemberi megtekintés: [HTTP://EUROPA.EU.INT/COMM/EDUCATION/LIFE/COMMUNICATION](http://europa.eu.int/comm/education/life/communication)

– Az **informális tanulás** a mindennapi életünk során megszerzett ismereteinket, tapasztalatainkat jelenti, hiszen ezeket sokszor észrevétlenül sajátítjuk el. Ilyen lehet a családi, munkahelyi, médián keresztüli tanulás, tapasztalatszerzés. (HENCZI, 2009)

Ezek közül a civil szervezetek működése során főként két tanulási szint jelenik meg: a non-formális és az informális tanulás. Előbbi típus elsősorban a szervezetek által megtartott képzéseken jellemző, ahol legtöbbször a tréning módszereket alkalmazzák. Utóbbi pedig a szervezet munkatársai és az önkéntesek kompetenciáinak fejlődését segíti a hétköznapi munkafolyamatokon keresztül.

Az EU oktatáspolitikai alapelveivel együtt, az élethosszig tartó tanulás kiemelt szerepet tölt be, hiszen több stratégiai dokumentum jelent meg a témakörben az EU ajánlásával.

1993–1997 között elkészült „A tanulás rejtett kincs” című dokumentum a huszonegyedik század oktatásáról, melynek alap gondolata: az ember élete folyamán a tanulás négy alapvető típusának, a tudás négy szimbolikus tartópillérének kell megszerveződnie: megtanulni tudni; megtanulni cselekedni; megtanulni együtt, másokkal élni; megtanulni élni. (DELORS-JELENTÉS A XXI. SZÁZAD OKTATÁSÁRÓL).

A második dokumentum az 1996-ban megjelenő „Tanítani és tanulni, a tanuló társadalom felé” című Fehér Könyv, mely felhívja a figyelmet a társadalom bizonyos rétegeinek a fejlődésből való teljes lemaradására, a társadalmi kirekesztettségére.

2000 márciusában a lisszaboni Európai Tanács új stratégiai célt határozott meg az Európai Unió számára. A Lisszabonban megtartott konferencián fő célként tűzték ki, hogy Európa 2010-re a világ legdinamikusabban fejlődő tudás alapú gazdaságává váljon a fenntartható fejlődés érdekében. Ennek értelmében az Európai Uniónak arra kell törekednie, hogy a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudás alapú gazdasága legyen, amely nagyobb arányú foglalkoztatást, jobb munkahelyeket és erősebb társadalmi kohéziót biztosítva képes a fenntartható növekedésre. A lisszaboni konferenciát következően jelent meg, a „Memorandum az egész életen át tartó tanulásról” és az abban megfogalmazott célok, melyeket 2003-ban konkretizáltak, így születtek meg az európai

oktatási és képzési rendszerek célkitűzései. A megfogalmazott célokat 3 nagyobb stratégiai-, 13 specifikus- és 42 kulcskérdésben határozták meg. A teljesség igénye nélkül a három fő stratégiai célt mutatjuk be: Az EU-n belüli oktatási és képzési rendszerek minőségének, hatékonyságának növelése; az oktatási és képzési rendszerekhez való hozzáférés megkönnyítése mindenki számára; az oktatás és képzés megnyitása a tágabb világ felé. A célok eléréséhez a tudás alapú társadalom követelményeinek megfelelő, a magasabb szintű és színvonalú foglalkoztatás igényét kielégíteni képes oktatási és képzési rendszerekre van szükség. Ennek egyik fő összetevője az új alapkészségek elsajátításának az ösztönzése. Egyértelműbben kifejezve: a lisszaboni Európai Tanács arra szólította fel a tagállamokat, a Tanácsot és a Bizottságot, hogy dolgozzák ki az egész életen át tartó tanulás során elsajátítandó „új alapkészségek európai referenciakeretét”, amelynek tartalmaznia kell az információs és kommunikációs technológiák, a technológiai kultúra, az idegen nyelv, a vállalkozás és a szociális kapcsolatok területén szükséges készségeket. (EURÓPAI TANÁCS, 2000)

Az EU által megfogalmazott **nyolc alapvető kulcskompetencia**, amelyet az oktatás és az élet minden szintjén és folyamatosan fejleszteni kell a következő:

- az anyanyelven folytatott kommunikáció;
- az idegen nyelveken folytatott kommunikáció;
- matematikai kompetencia és alapvető természettudományi és műszaki ismeretek;
- digitális kompetencia;
- tanulási kompetenciák;
- interperszonális, interkulturális és állampolgári kompetenciák;
- vállalkozói kompetencia;
- kulturális kifejezőkészség. (EURÓPAI TANÁCS, 2005)

A Lisszabonban megfogalmazott célok 2010-re nem, vagy csak részben teljesültek, így újragondolták a 2000-ben megfogalmazott célokat, és megszületett az Európa 2020 Stratégia.

2.3. Európa 2020 Stratégia

Európa 2020 Stratégia három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást tart szem előtt:

- **intelligens növekedés:** tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása,
- **fenntartható növekedés:** erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság,
- **inkluzív növekedés:** magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése.

A Stratégiában az EU újra meghatározta, milyen fejlődést kíván elérni 2020-ra. Ennek eléréséhez a Bizottság a következő **kiemelt uniós célokat** javasolja:

- a 20–64 évesek legalább 75%-ának munkahellyel kell rendelkeznie;
- az EU GDP-jének 3%-át a K+F-re kell fordítani;
- teljesíteni kell a „20/20/20” éghajlat-változási/energiaügyi célkitűzéseket (ideértve megfelelő körülmények között a kibocsátás 30 %-kal történő csökkentését);
- az iskolából kimaradók arányát 10% alá kell csökkenteni, és el kell érni, hogy az ifjabb generáció 40%-a rendelkezzen felsőoktatási oklevéllel;
- 20 millióval csökkenteni kell a szegénységkockázatának kitett lakosok számát.

Az Unió tagországok ezekhez mérten fogalmazták meg saját céljaikat, melyekkel elérhetik az elsődleges cél: az EU vezető szerepének biztosítása 2020-ra.

2012. november 20-án az Európai Unió Bizottsága egy új, stratégiai jellegű dokumentumot – közleményt – tett közzé „Gondoljuk újra az oktatást: beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében” címmel, mert az Európai Unióban a fiatalok munkanélküliségi rátája 23% – ugyanakkor több mint kétmillió üres állásra nem találni munkaerőt.

Az intelligens, a fenntartható és az inkluzív növekedés – Európa 2020 – stratégiával összhangban csak a magas termelékenység és a magasan képzett munkaerő segítségével érhető el újabb növekedés, ezért felül kell vizsgálni az oktatási és képzési rendszereket, ki kell dolgozni, hogy milyen szerepe lehet, hogyan tud hozzájárulni a versenyképesség növeléséhez és a foglalkoztatáshoz.

Az európai oktatási és képzési rendszerek továbbra sem biztosítják maradéktalanul a munkaerőpiacon elvárt készségeket, és nem működnek együtt a kívánt módon a vállalkozásokkal vagy a munkaadókkal annak érdekében, hogy közelebb hozzák egymáshoz a tanulmányok során szerzett tapasztalatokat és a munka során valóban szükséges ismereteket. A dokumentum célja arra ösztönözni a tagállamokat, hogy hozzanak azonnali intézkedéseket annak biztosítására, miszerint a fiatalok elsajátíthatják a munkaerő-piacon szükséges készségeket és kompetenciákat, továbbá teljesülnek a foglalkoztatásra és növekedésre vonatkozó célkitűzések.

Kutatási előrejelzések szerint az EU-ban 2020-ra a munkahelyek több mint harmadánál előfeltétellé válik a felsőfokú végzettség, és várhatóan az álláshelyek mindössze 18%-ánál lesz elegendő az alacsony szakképzettség, tehát 2020-ra 20%-kal több munkakörben lesz szükség magas fokú szakképzettségre, ennek érdekében javítani kell az oktatás színvonalát. Emellett kiemelt figyelmet kell fordítani a fiatalkori munkanélküliség elleni küzdelemre.

A közlemény a következő négy olyan területet érinti, amelyek elengedhetetlenek a probléma megoldásához, és ahol a tagállamoknak fokozniuk kell az erőfeszítéseiket:

1. világszínvonalú szakképzés kidolgozása a szakmai készségek minőségének javítása érdekében,
2. a munkahelyi környezetben történő tanulás, gyakorlati képzés erősítése a tanulás és a munka közötti átmenet elősegítése,
3. a magán- és állami intézmények közötti partnerségek ösztönzése,
4. a mobilitás előmozdítása (tanulói és hallgatói mobilitás erősítése).

A 2012. évi országspecifikus ajánlásokban előirányzott intézkedésekkel összhangban az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy valósítsanak meg a fiatalkori munkanélküliség elleni

küzdelmet célzó és a készségkínálatot bővítő oktatási reformokat a következő fellépések révén:

- a kiválóság előmozdítása a szakképzés területén,
- a korai iskolaelhagyás veszélyének fokozottan kitett és alacsony szintű alapkészségekkel rendelkező tanulói csoportok teljesítményének javítása,
- a foglalkoztathatóságot növelő transzverzális készségek, például a vállalkozói készség, a digitális készségek és az idegen nyelvek tanításának megerősítése,
- az alacsonyan képzett felnőttek számának csökkentése,
- az IKT által támogatott tanulás igénybevétele és a magas színvonalú nyitott oktatási segédanyagokhoz való hozzáférés széles körben történő bevezetése,
- a tanítási szakma valamennyi formájához tartozó szakmai profil felülvizsgálata és megerősítése.

Az Európai Unió Bizottsága által kiadott közlemény célja tehát, oktatási és képzési reformok által magasan képzett és minőségi munkavállalók képzése, melyek képesek reagálni a munkaerő-piac kihívásaira. Az EU támogatja a tagországokat és ösztönzi a kormányok összefogását a célok elérésében.

2.4. Európai Unió és a civil szervezetek

A civil szervezetek az Európai Unióban az oktatáspolitikához hasonlóan a tagállamok „hatáskörébe” tartozik. Nincsenek közös irányelvek, szabályok, sőt egységes meghatározások sem. Így a különböző tagállamok teljes mértékben saját jogrendszerük alapján kezelik a civil szervezeteket. Ennek elsődleges szerepe az, hogy nemzeti szabályozással hatékonyabb rendszerek épülhetnek ki. De ez azt is magával vonja, hogy a különböző országokban meglévő gyakorlat nem mindig ültethető át a másik országra, figyelni kell a szabályozási és definíciós különbségekre. A civil szervezetek rendkívül sokrétű (struktúra, motiváció) és szerteágazó (jogrendszer) mivolta miatt meghatározásuk igen nehéz. A probléma megoldására

az EU az összefoglaló nem-kormányzati szervezet megjelölést (NGO) használja.

A civil szervezetek általában egy alulról jövő kezdeményezés hatására, egy adott cél megvalósítása érdekében jönnek létre, illetve adott társadalmi réteg igényeit szolgálják ki. A civil szféra erősödése miatt, a hagyományos kétszektorú piaci és állami szektort egyre erőteljesebben kiegészíti a harmadik, és egyre hangsúlyosabb civil szektor, mely nem gazdasági, hanem társadalmi szereplőként jelentős². A harmadik szektorra jellemző, hogy nem állami és nem üzleti kört takar. Általános jellemzői a következők:

- **Profitszétosztás tilalma:** Nem a vagyonszerzés az elsődleges cél, ezért a megszerzett profitot a célok megvalósítására fordítják és nem a tagok között osztják szét.
- **Önkéntesség:** A civil szervezetek önkéntes megalakulásából következik, hogy általában magában foglal valamilyen jellegű önkéntes tevékenységet is.
- **Intézményesültség:** A civil szervezetek minden esetben rendelkeznek alapító okirattal, alapszabállyal, vagy egyéb dokumentummal, amely körülhatárolja a céljaikat, tevékenységi körüket, így jogilag szabályozottak³.
- **Függetlenség:** A civil szervezetek függetlenek a kormánytól, közintézményektől, valamint nem kötődnek sem pártokhoz, sem üzleti szervezetekhez.
- **Közhasznúság:** A civil szervezetek célja a köz szolgálata, nem a saját érdekek képviselete, a társadalom javára tevékenykedik minden esetben.

---

² Annak ellenére, hogy első sorban társadalmi hatása a jelentős, gazdasági szerepe sem elhanyagolható a foglalkoztatottság és az önkéntes munka területén.

³ Ennek Magyarországon is megvan a megfelelő jogi szabályozása, melyről a későbbiekben még esik szó.

3. A FELNŐTTKÉPZÉST ÉS A CIVIL SZERVEZETEKET SZABÁLYOZÓ JOGSZABÁLYOK RÖVID BEMUTATÁSA

3.1. Felnőttképzést érintő jogszabályok

Alapvetően a **2001. évi CI. törvény a felnőttképzésről** szabályozza a felnőttképzést. A következőekben a törvény legfontosabb a felnőttképzési tevékenység folytatása során alkalmazott paragrafusait mutatjuk be. A törvény hatálya kiterjed, mind a felnőttképzésben résztvevő felnőttekre, mind a felnőttképzést folytató intézményekre gazdasági formától függetlenül.

Az intézményeknek a felnőttképzési tevékenység megkezdése előtt regisztráltatni kell magukat az állami foglalkoztatási szervnél, majd a tevékenységük folytatása során a nyilvántartásba vételi számot kötelesek a feltüntetni az üzleti dokumentumaiban, a képzési dokumentációban. A nyilvántartás a törvény 9. §-a értelmében tartalmazza:

- a felnőttképzést folytató intézmény alapvető adatait és elérhetőségeit;
- közoktatási intézmény esetén az OM azonosító számot;
- a nyilvántartásba vételi számot, és annak időpontját;
- a tervezett felnőttképzési tevékenységnek, és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatás formáját;
- nyelvi képzés esetén a nyelv(ek) megnevezését;
- a hatósági jellegű képesítésekre felkészítő képzések, valamint az államilag nem elismert képesítést nyújtó szakmai célú képzés

esetén a képzés megnevezését, az OKJ-ban szereplő szakképesítések megszerzésére felkészítő képzés esetén a szakképesítés megnevezését és azonosítási számát, általános képzés esetén a képzés megnevezését;

- a nyilvántartásból való törlés időpontját és okát. (2001. ÉVI CI. TÖRVÉNY 9. §)

A felnőttképzési törvényben rögzített nyilvántartásba vételi kötelezettségnek a képzőknek **felnőttképzési tevékenység megkezdésének és folytatásának részletes szabályairól szóló 2/2010. (II. 16.) SZMM rendelet** szerint kell eljárni. A rendelet 2. számú melléklete tartalmazza a bejelentéshez szükséges formanyomtatványt, mellyel a felnőttképzési tevékenység megkezdésekor az intézményt nyilvántartásba veszi a területileg illetékes megyei kormányhivatal munkaügyi központja. Továbbá a rendelet 2. számú mellékletét kell használni akkor is, ha a munkaügyi központ által regisztrált intézmény adatai módosulnak, újabb képzést kíván felvetetni, vagy törölni a rendszerből. A nyilvántartásba vételért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.

Felnőttképzési tevékenységet a képzők csak képzési program alapján folytathatnak, melynek pontos tartalmát is meghatározza a 2001. évi CI. törvény. Tartalmaznia kell a képzésbe bekapcsolódás feltételeit, a tervezett képzési időt, a tervezett csoportlétszámot, a képzés során megszerzhető kompetenciákat, a tananyag moduljait, a képzés oktatási formáit, az értékelés módját, a képzés elvégzésről szóló tanúsítvány vagy bizonyítvány kiadásának feltételeit, a képzés lebonyolításához szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Mindezt minden esetben az eltérő képességekkel és előképzettséggel rendelkező felnőttek részére kell összeállítani. A képzésekre jelentkezők számára biztosítani kell az előzetes tudásszint felmérés lehetőségét, melynek eredményét a képzés során figyelembe kell venni.

A felnőttképzési törvény meghatározza a képzések során vezetendő dokumentumokat, melyeket öt évig meg kell őrizni:

- az elméleti tanórán, gyakorlati foglalkozáson, illetve konzultáción vezetett, a képzésben részt vevő felnőtt által aláírt jelenléti ívet, valamint a képzésben résztvevővel esetlegesen elektronikus úton folytatott szakmai felkészítést, ellenőrzést igazoló dokumentumot;

- a képzésben részt vevő felnőtt személyi adatait, valamint a képzés megkezdéséhez és folytatásához – a résztvevő oldaláról – szükséges feltételek meglétét igazoló eredeti dokumentumokat vagy azoknak a felnőttképzési intézmény által hitelesített másolatait;
- a felnőttképzési szerződést, a képzési programot, a képzésnek a képzési program szerinti megvalósítását igazoló dokumentumokat, valamint a résztvevők hiányzásait dokumentáló haladási naplót;
- a képzésben részt vevő felnőttnek a sikeres vizsga letételét, illetve a képzés elvégzését igazoló bizonyítványának (oklevél, tanúsítvány, igazolás stb.) annak kiállítója által hitelesített másolatát, illetve a bizonyítvány átvételéről szóló elismervény eredeti példányát;
- a képzés megvalósításához szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosításának dokumentumait;
- a törvényben előírt statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését igazoló adatlap eredeti példányát. (OSAP STATISZTIKA, 2001. ÉVI CI. 10/A. §)

A képzésen résztvevőkkel minden esetben írásban felnőttképzési szerződést kell kötni, melyen fel kell tüntetni, hogy a szerződés a felnőttképzési törvény értelmében kötöttség, valamint alkalmazni kell a törvényben meghatározott kötelező elemeket⁴:

- a képzésre vonatkozó adatokat, továbbá OKJ-s képzés esetén ennek azonosító számát, általános, valamint nem OKJ-ban szereplő képesítés megszerzésére irányuló szakmai célú képzés esetén az elsajátítható ismereteket, kompetenciákat;
- a résztvevőnek a képzés során nyújtott teljesítménye ellenőrzésének, értékelésének módját, a vizsgára történő bocsátás feltételeit;
- az elméleti tanórákról, a gyakorlati foglalkozásokról, illetve a konzultációkról való megengedett hiányzás mértékét, és ennek túllépése esetén a képzésben részt vevőt érintő következményeket;
- a képzés helyét, időtartamát, ütemezését, figyelembe véve az előzetesen megszerzett tudás beszámítását;

---

⁴ Felhívánk a figyelmet, hogy ezeket a szabályozásokat 2012. évi CCXV. törvény módosította. Ezt a későbbiekben fogjuk részletezni.

- a gyakorlati foglalkozás helyét, időtartamát, ütemezését, valamint a felnőtt számára a gyakorlati foglalkozással összefüggésben keletkezett esetlegesen biztosított juttatásokat;
- a vizsga szervezésének módját, formáját, OKJ szerinti, hatósági illetve nyelvi képzés esetén a javasolt vizsgaszervező intézmény megnevezését;
- a képzési díj – külön kiemelten a vizsgadíj és az esetlegesen szükséges pótvizsga díjának – mértékét és fizetésének módját, figyelembe véve az előzetesen megszerzett tudás beszámítását;
- állami, vagy európai uniós források terhére támogatásban részesülő képzés esetén
  - a támogatás tényét, megnevezését, a támogatás összegét;
  - a támogatásban részesülő felnőttképzési intézmény kötelezettségvállalását;
- a képzésben részt vevő felnőtt és a felnőttképzést folytató intézmény szerződésszegésének következményeit. (2001. ÉVI CL. TÖRVÉNY 20. §)

A felnőttképzési tevékenységet folytató civil szervezeteket szabályzó következő törvény a szakképzési törvény, amennyiben a szervezet az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott szakképzéseket valósít meg.

„A szakképzés meghatározott szakmára, foglalkozásra, hivatásra – vagyis az életpályára – előkészítő elméleti és gyakorlati képzés, amely többnyire az alafokú tanulmányok befejezésével kezdődik, és a felnőttkorra is kiterjed.” (HENCZI, 2009. 165.)

A szakképzési rendszer az elmúlt években több változáson ment keresztül, hiszen a korábbi 1993. évi LXXVI. szakképzési törvényt 2011-ben megújították, így megváltozott a szakképzés jogi szabályozása. A szakképzést szabályzó 1993. évi LXXVI. szakképzési törvény szerint a szakképzés folyhat iskolai rendszerben és iskolarendszeren kívüli keretek között:

- iskolarendszeren kívüli szakképzést folytató intézmények pl: a kamarák, a vállalkozások, a civil szféra;
- iskolarendszerű intézmények: a szakiskolák, a szakközépiskolák, a felsőoktatási intézmények.

A szakképzés különböző szinteken valósulhat meg, melyet a 133/2010. (IV. 22.) Kormányrendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről határoz meg. Az 1993. évi LXXVI. szakképzési törvény szerint 2013. augusztus 31-ig indítható szakképzés.

A jogszabályi környezet változásaként a szakképzést 2013. szeptember 1-től a **2011. évi CLXXXVII. törvény** szabályozza, melynek értelmében a szakképzés folyhat szintén iskolai rendszerben és iskolarendszeren kívüli keretek között. A törvény 3. § szerint:

- iskolarendszeren kívüli intézmények, amelyek állam által elismert szakmai képzéseket valósítanak meg a felnőttképzési törvényben meghatározottak vonatkozásában kell alkalmazni
- iskolarendszerű intézményekben a szakképző iskolákban, a szakiskolákban, beleértve a speciális szakiskolákat és az állami felnőttképzési intézményben.

A szakképzési törvény változását követően természetesen az Országos Képzési Jegyzék is változott a 150/2012. (VII. 6.) kormányrendelettel. Az új OKJ-ban meghatározták a szakképzési szinteket, valamint a szakképesítések azonosító számát.

A civil szervezetek felnőttképzési tevékenységét érintő következő és egyben legfrissebb törvény a **2012. évi CCXV. törvény az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú törvények módosításáról**. Az új törvény értelmében a 2001. évi CI. törvény több ponton módosul, kiegészül. A következőekben a felnőttképzési tevékenység folytatása során felmerülő módosításokat mutatom be részletesen.

Az írásban megkötött felnőttképzési szerződéseknek a következő elemeket kell tartalmaznia:

- egy összegben – az előzetesen megszerzett tudás beszámításával – a képzési díj, továbbá külön kiemelten a vizsgadíj és az esetlegesen szükséges pótvizsga díjának mértékét, a díjfizetés módját, ütemezését,
- a felnőttképzési intézmény nyilvántartásba vételének elmaradásával, vagy a tevékenysége folytatásának megtiltásával összefüggésben keletkezett, a szolgáltatás igénybevevőjét ért kár viselésére vonatkozó rendelkezéseket,

- szerződésszegés esetén a szolgáltatás igénybevevője részére a tájékoztatás lehetőségét a panasztétel, a jogorvoslat tekintetében, (2012. ÉVI CCXV. TÖRVÉNY 5. §)
- a felnőttképzési szerződésen minden esetben fel kell tüntetni, hogy a szerződés – a 2012. évi CCXV. törvény az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú törvények módosításáról – szerint készült.

A törvény továbbiakban a 6. §-ban foglaltak szerint meghatározza, hogy az akkreditált felnőttképzési intézményeknek a támogatott képzéseikről elektronikus úton adatszolgáltatási kötelezettségük van. Az adatszolgáltatást legkésőbb a képzés megkezdését megelőző harmadik napig meg kell tenni a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat ([HTTPS://FINY.MUNKA.HU/](https://finy.munka.hu/)) elektronikus felületén. A támogatott képzések adatszolgáltatása részletesen tartalmazza a képzésre és a csoportra vonatkozó adatokat. A képző intézmények adatszolgáltatását a Felnőttképzési Akkreditációs Testület (FAT) ellenőrzi, és amennyiben a képző az adatszolgáltatási kötelezettségének nem tesz eleget, akkor bírságot kell megfizetnie.

3.2. 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról

Az ember alapvető és elidegeníthetetlen jogainak védelme az állam elsőrendű kötelessége. (MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYE, SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG I. CIKK) Ennek a feladatnak az ellátása centralizált rendszerben nem annyira hatékony, mint ha a társadalom alsó szintjein történne. Ennek elsődleges szereplői, irányítói a civil szervezetek, melyek közvetlen kapcsolatban állnak a polgárokkal, akik problémáit igyekeznek megoldani, enyhíteni. Lényegében itt is érvényesül a szubszidiaritás elve, vagyis egy olyan „munkamegosztás” a hatalmi ágak között, melynél a különböző problémákat a keletkezési helyükön kell megoldani.

A civil szervezetek jogállását Magyarországon a 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról (továbbiakban: civil tv.) szabályozza. Ezáltal az állam gondoskodik arról, hogy polgárainak szociális biztonságot nyújtson. Az Országgyűlés által alkotott törvény elsődleges célja, hogy a civil szervezetek működési alapjait megteremtse, elismeri társadalmilag hasznos és közösségteremtő tevékenységüket, közérdekű, illetve közhasznú tevékenységük támogatja. Mindezt azért, mert „az emberek önkéntes összefogása nélkülözhetetlen Magyarország fejlődéséhez, a civil szervezetek a társadalom alapvető egységei, amelyek folyamatosan hozzájárulnak közös értékeink mindennapi megvalósulásához”; és rajtuk keresztül érvényesül az egyesülési szabadság. (CIVIL TV.)

A törvény 2. § tisztázza a fogalmi kérdéseket a civil szervezetekkel kapcsolatban. Így civil szervezetnek tekintjük a civil társaságokat, illetve a Magyarországon nyilvántartásba vett egyesületeket – a párt kivételével –, valamint az alapítványokat. Hatóköriüket működésük földrajzi kiterjedése alapján lehet meghatározni: helyi (székhely településére, vagy annak egy részére terjed ki), területi (meghaladja a helyit, de nem éri el az országos szintet), országos (legalább hét megyében tartós tevékenységet végez) és nemzetközi (több országban is tevékenykedik).

A civil törvény hatálya a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) alapján létrehozott alapítványokra, egyesületekre, valamint a közhasznú szervezetekre, illetve az egyesülési jog alapján létrejött egyéb szervezetekre terjed ki. (CIVIL TV. 1. §)

A korábbi törvényi szabályozás megkülönböztetett közhasznú és kiemelten közhasznú civil szervezetet attól függően, hogy a társadalom egésze számára mennyire hasznos feladatot lát el. A jelenleg hatályos civil törvény már csak közhasznú tevékenységet végző szervezeteket említ, amelyek hozzájárulnak a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez.

A civil szervezetek által végzett tevékenységeket is lehet csoportosítani aszerint, hogy a köz számára mennyire hasznos. Közcélú tevékenységnek azt nevezzük, amelyet személyek csoportja által

a csoportnál tágabb közösség érdekében végeznek. Közfeladat el-látásáról akkor beszélünk, amikor a szervezet jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladatot lát el közérdekből, haszonszerzési cél nélkül. Mindezt jogszabályokban meghatározott követelményeknek és feltételeknek megfelelően végzi. Közhasznú tevékenység pedig minden olyan tevékenység, amely a létesítő ok-iratban megjelölt közfeladat teljesítését közvetlenül vagy közvetve szolgálja, ezzel hozzájárulva a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez.

4. FORRÁSTEREMTÉSI LEHETŐSÉGEK

A civil szervezetek legfontosabb szerepe tehát a társadalmi felelősségvállalásban való aktív részvétel. A szervezeti célokkal és a jogi szabályozásokkal összhangban elsődleges feladatuknak nem a profit szerzést tekintik. A létesítő okiratban meghatározott cél megvalósítása érdekében vagyoniával önállóan gazdálkodik, viszont gazdasági-vállalkozási tevékenység folytatására nem alapítható. Az ilyen jellegű tevékenységeit az alapcél kárára nem folytathatja. (CIVIL TV. 17. §) Ebből következik, hogy működésükhöz és programjaik megvalósításához szükséges forrásokat (anyagi és tárgyi) elsősorban más módon kell előteremteniük.

Az állam elsődlegesen költségvetési támogatás keretében nyújt segítséget a civil szervezeteknek. Például:

- a pályázat útján, valamint egyedi döntéssel kapott költségvetési támogatás;
- az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból származó, a költségvetésből juttatott támogatás;
- az Európai Unió költségvetéséből vagy más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatás⁵;
- a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerint felajánlott összege.

---

⁵ Például a Norvég Civil Támogatási Alap, melynek legfőbb célja a magyarországi civil társadalom fejlődésének segítése. Vagy éppen a Svájci-Magyar Civil és Ösztöndíj Alapok, amely főként szociális és környezetvédelmi területen működő civil szervezeteknek nyújt pályázati lehetőségeket.

A civil szervezetek bevételei egy részt történhet adománygyűjtésből, másrészt

- egyesület esetében tagdíj, alapítvány esetében alapítótól kapott befizetés, valamint az alapító által az alapítvány rendelkezésére bocsátott vagyon;
- gazdasági-vállalkozási tevékenységből (szolgáltatás nyújtásából) származó bevétel;
- az államháztartás alrendszereiből közszolgáltatási szerződés ellenértékeként szerzett bevétel;
- más szervezettől, illetve magánszemélytől kapott adomány;
- befektetési tevékenységből származó bevétel;

A civil szervezetek életében a pályázatok kiemelt helyet foglalnak el⁶ a projektek finanszírozása és működési költségeik fedezésékor, ezért a következőkben ezeknek a részletezésére helyezük a hangsúlyt.

Pályázatokat írhatnak ki a magán és állami szférában egyaránt. A vállalatok által meghirdetett pályázatok nem mutatnak különösebb rendszerességet, így nem jelentenek stabil forrásteremtési lehetőséget a civil szektor számára.

A központi költségvetésből 2003 óta különítenek el pénzalapot azzal a céllal, hogy civil szervezetek pályázhassanak működésük és/vagy projektjeik fedezetének megszerzése érdekében⁷. Első pénzalap létrehozása a 2003. évi L. törvénnyel történt meg, amely a Nemzeti Civil Alapprogramról szólt. Megszűnését követően a 2011. évi CLXXV. törvényben szereplő Nemzeti Együttműködési Alap 2012-től lényegében átvette elődjének szerepét, feladatait. Ezekkel az Országgyűlés is elismerte, elismeri a civil szervezetek munkáját és annak szükségességét a társadalmi felelősségvállalás ügyében, valamint törvényi szintre helyezte fontosságukat és támo-

---

⁶ Sajnálatosan ma Magyarországon túlzottan is a pályázati úton való forrásszerzésre terelődik a hangsúly. A környező és a nyugati országokban az adományyszerzés markánsabban jelenik meg, mely a társadalmi felelősségvállalás magasabb szintjét is mutatja.

⁷ Érdemes hangsúlyozni, hogy ez a két államilag biztosított pénzalap a civil szervezetek működéséhez is nyújt támogatást. Ez a pályázatok többségénél nem jellemző, azok főként egy-egy tevékenység, projekt megvalósítását támogatják.

gatásukat. Mindkét Alap megalkotáskor az volt a cél, hogy a civil társadalmat erősítésék, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalását segítsék, a kormányzat és a civil társadalom közötti partneri viszonyt és munkamegosztást előmozdítsák az állami, önkormányzati közfeladatok hatékonyabb ellátása érdekében.

Mindkettő évről évre biztosít (illetve biztosított) pályázati lehetőségeket a civil szervezetek számára, így egy-egy program folyamatosságát, a szervezet működési költségeinek fedezetét folyamatosan elő tudják teremteni. A következő fejezetekben ennek a két programnak a leírására térünk ki, annak érdekében, hogy bemutassuk milyen lehetőségek állnak a civil szervezetek előtt.

4.1. Nemzeti Civil Alapprogram

2003. évi L. törvény rendelkezett a Nemzeti Civil Alapprogram (továbbiakban: NCA) létrehozásáról és működésének szabályozásáról. Létrehozásának egyik elsődleges célja volt, hogy állami garanciát biztosítsanak a társadalmi szervezetek működéséhez, valamint ennek folyamatosságát megteremtsék.

Az NCA valamennyi Magyarországon nyilvántartásba vett civil szervezet számára nyújtott központi költségvetési támogatást működésükhöz és feladataik ellátásához, valamint a következő célokhoz:

1. „civil szervezetek működési támogatása;
2. civil szervezetek közhasznú tevékenységének támogatása;
3. civil szervezeteket érintő évfordulók, fesztiválok, hazai és határon túli rendezvények támogatása;
4. nemzetközi civil kapcsolatokban a magyarországi civil szervezetek jelenlétének biztosítása, hazai és határon túli rendezvényeken, fesztiválokon történő részvétel támogatása, nemzetközi tagdíjakhoz támogatás biztosítása, európai integrációt elősegítő programok támogatása;
5. civil szférával kapcsolatos tudományos kutatások, monitoring tevékenység és nyilvántartási feladatok támogatása;
6. civil szférával kapcsolatos szolgáltató, tanácsadó, oktatási, fejlesztő, segítő tevékenység és intézmények támogatása;

7. civil szférát bemutató kiadványok, elektronikus és írott szakmai sajtó támogatása;
8. civil szervezetek pályázati önrészeinek támogatása;
9. adományoztó szervezeteknek szóló juttatás az Alapprogram Tanácsa (a továbbiakban: Tanács), illetve a Kollégiumok egységes elvek mentén meghatározott, forrásautomatizmus biztosításáról szóló döntései alapján;
10. az Alapprogram működésével kapcsolatos költségek fedezete;
11. civil érdekképviselési tevékenység támogatása.” (2003. ÉVI L. TÖRVÉNY 1. §)

Ezekből jól látszik, hogy az NCA pályázati rendszerén keresztül a civil szervezetek működésének minden területét érintette, kitért a nemzetközi programok és a kutatási tevékenységek támogatására is. A törvény garanciát is adott arra, hogy éves szinten a rendelkezési források legalább hatvan százalékát a civil szervezetek működési támogatására fordítsák. Fontos azonban megemlíteni, hogy a 2003. évi L. törvény értelmében ezeket a célokat azoknál a szervezeteknél támogatták teljes körűen, amelyek a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény alapján közhasznú jogállást⁸ megszerezték.

A NCA szervezeti felépítése szintén jól tükrözte a szubszidiaritás elvének megvalósulását, hiszen azok a civil szervezetek és szakemberek vettek részt a források elosztásában, akik jól ismerték a körülményeket és reálisan tudtak dönteni a pályázatok elbírálása során. A NCA elvi irányító szerve a Tanács volt, melynek feladatába tartozott többek között, hogy meghatározta a nyújtható támogatások rendező elvét, döntsön a források megosztásáról az egyes

---

⁸ Ezzel a jogállással nem rendelkező szervezet csak az első és tizedik pontban található cél keretében volt támogatható. Az a civil szervezet, amely a költségvetési törvényben nevesítve részesült támogatásban a központi költségvetésből, nem részesülhetett az Alapprogramból működési támogatásra. Ezekkel a rendelkezésekkel kívánták elérni, hogy azokat a szervezeteket erősítsék, melyek működése különösen hasznos a társadalom számára.

Kollégiumok között. A Kollégiumok a NCA regionális és civil szakmai szempontok alapján szerveződő operatív döntéshozó szervei voltak, melyek határoztak a pályázatok kiírásáról, elbírálásáról, valamint a kedvezményezettek támogatásáról. A Tanács döntése minden esetben kötelező érvényű volt a Kollégiumok számára, így egységes elvi keretek mentén történt meg a források elosztása.

A Tanács 5 tagját minden esetben a civil jelöltállítási rendszeren keresztül választották meg az országos hatókörű civil szervezetek. Az öt tag a következő területek egyikében tevékenykedő civil szervezet sorából került ki:

- egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, rehabilitációs foglalkoztatás, hátrányos helyzetű rétegek segítése;
- kulturális tevékenység, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység;
- természetvédelem, állatvédelem, környezetvédelem, műemlékvédelem;
- gyermek- és ifjúsági érdekképviselő, gyermek- és ifjúságvédelem, sport, szabadidő;
- közrend és közlekedésbiztonság védelme, önkéntes tűzoltás, mentés, katasztrófaelhárítás, emberi és állampolgári jogok védelme, a nők és férfiak esélyegyenlőségének védelme, fogyasztóvédelem, euroatlanti integráció elősegítése, nonprofit szervezeteknek nyújtott szolgáltatások, egyéb nonprofit tevékenységek (NCA TÖRVÉNY 12. §)

A civil jelöltállítási rendszeren keresztül a Kollégiumok tagjait, valamint a Tanács egy-egy tagját az egyes régió képviselőjeként választották meg.

A Nemzeti Civil Alapprogram szervezeti egységei elsősorban területi alapon alakultak meg, így – szubszidiaritás elvének megfelelően –, helyi szinten, a problémákhoz legközelebb munkálkodó civil szervezeteknek tudtak anyagi támogatást nyújtani

4.2. Nemzeti Együttműködési Alap

2011-ben új törvényt (2011. ÉVI CLXXV. TÖRVÉNY) alkottak az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről, melyben a Nemzeti Civil Alapprogramot felváltó Nemzeti Együttműködési Alap (továbbiakban: NEA) működésének alapjait határozzák meg. A törvény által meghatározott keretek között a felelős miniszter rendeleti úton határozza meg a NEA pontos részleteit.

A NEA-t a civil önszerveződések működésének és szakmai tevékenységének, nemzeti összetartozásuk erősítésének és a közjó kiteljesedésében vállalt szerepük segítésének támogatásáért hozták létre. (CIVIL TV. 55. §). Forrását a NCA-hoz hasonlóan a központi költségvetésben határozzák meg.

A törvény szintén meghatározza azt is, milyen célok támogathatók a NEA terhére:

1. civil szervezetek által gyűjtött és elektronikusan bevallott adományok után járó kiegészítés
2. civil szervezet működésének támogatása;
3. civil szervezeteket érintő évfordulók, fesztiválok, hazai és határon túli rendezvények támogatása;
4. nemzetközi civil kapcsolatokban a magyarországi civil szervezetek jelenlétének biztosítása, hazai és határon túli rendezvényeken, fesztiválokon történő részvétel támogatása, nemzetközi tagdíjakhoz támogatás biztosítása, európai integrációt elősegítő programok támogatása;
5. civil szférával kapcsolatos tudományos kutatások, monitoring tevékenység és nyilvántartási feladatok támogatása;
6. civil szférával kapcsolatos szolgáltató, tanácsadó, oktatási, fejlesztő, segítő, illetve esélyegyenlőséget és akadálymentességet elősegítő tevékenység és intézmények támogatása;
7. civil szférát bemutató kiadványok, elektronikus és írott szakmai sajtó támogatása;
8. civil szervezetek pályázati önrészeinek támogatása;

9. adományosztó szervezeteknek szóló juttatás a Nemzeti Együttműködési Alap Tanácsa (továbbiakban: Tanács), illetve a kollégiumok egységes elvek mentén meghatározott, forrásautomatizmus biztosításáról szóló döntései alapján;
10. civil érdek-képviselési tevékenység támogatása;
11. az Alap működtetésével kapcsolatos költségek fedezete.

Ebből a felsorolásból látszik, hogy a NCA által meghatározott támogatási célokkal nagyban megegyező célokat támogatnak. Fontos különbség azonban, hogy külön kiemelik az esélyegyenlőséget és az akadálymentességet elősegítő tevékenységek támogatását. Ez a diszkrimináció megszüntetését, csökkentését célzó Európai Unió irányvonalakat is tükrözi. Másik újdonság a NCA-hoz képest, hogy kiegészítést kaphatnak a szervezetek az általuk bevallott adományok után is.

Az Alap terhére nyújtott támogatás kedvezményezettje a 2011. évi CLXXV. törvény által meghatározott egyesület illetve alapítvány lehet.⁹ Viszont a kiírt pályázatok kedvezményezettjei köre vagy szövetség, vagy alapítvány és egyesület lehet.

Az NCA-hoz hasonlóan a célok megvalósítása és a működés koordinálása érdekében egy kilenctagú testületet, Tanácsot hoztak létre. (60. §) A tagok egyharmada a civil jelöltállítási rendszeren keresztül bejelentkezett szervezetek képviselőire jogosult electorok közvetlenül választják meg. A Tanács további hat tagját az Országgyűlés jelöli ki, valamint a miniszter kéri fel. E mellett a NEA keretein belül a források felhasználása, pályázati kiírások elkészítése, a beérkező pályázatok elbírálása, valamint a támogatott célok megvalósulásának szakmai ellenőrzése érdekében kilenctagú kollégiumokat szerveznek. Ezek működése azonban nem területi alapon történik, hanem tevékenységi körök alapján¹⁰. (61. §) A kollégiumok három tagja szintén a civil jelöltállítási rendszeren keresztül kerül megválasztásra, további hat tagot a minisztérium

---

⁹ Ide nem értve a szakszervezetet és a pártot.

¹⁰ Ezeknek a tevékenységi köröknek a meghatározását és elnevezését a miniszteri rendeletben határozzák meg a 2011. évi CLXXV. törvény 56. § alapján.

delegál illetve kér fel a civil szervezetekkel egyeztetve. A kollégiumok a Tanácsnak vannak alárendelve, hiszen számukra a Tanács döntései kötelező érvényűek. (61. § (9) BEKEZDÉS)

A civil jelöltállítási rendszeren¹¹ keresztül tehát a Tanács és az egyes kollégiumok három-három tagját lehet választani. A rendszernek köszönhetően a pályázati döntésekkel foglalkozó kollégiumokban és a célok megvalósítására vonatkozó elvi, irányító és koordináló döntéseket meghozó Tanácsban a civil szféra képviseltetni tudja magát. Mivel a kollégiumok témakörök szerint működnek, az egyes szervezetek is ezek alapján választják ki (működésüknek és alapcéljuknak megfelelően), melyikhez nyújtják be pályázatukat valamint hová jelölnek tagot. A tagok megválasztására országos vagy legalább területi hatókörrel működő civil szervezetek jogosultak. Azok a szervezetek, melyek a jelöltállítási rendszerben való szándékukat jelezték, egy-egy elektort küldhetnek a civil jelöltállítási rendszerbe. Ezek az elektorok egyéni listás szavazás útján választják meg a Tanács és a kollégiumok tagjait.

---

¹¹ Szabályozására a 2011. évi CLXXV. törvény 71§ és 72 § tér ki.

5. JÓ-GYAKORLATOK

A következő fejezetekben Csongrád megyei civil szervezetek munkáit mutatjuk be. Célunk, hogy ezek a jól működő programok ötleteket, kapaszkodókat adjanak más, hasonlóan működő szervezetek számára a felnőttképzés területén.

Kilenc különböző területen keresztül kívánjuk megmutatni, milyen képzések, jó gyakorlatok („best practice”) valósulnak meg időről időre. Ez a sor természetesen a teljesség igénye nélkül készült, így számos jó szervezet és program található Csongrád megyében, az egész országban vagy éppen az Európai Unióban. Ezek ismerete egy szervezet lehetőségeit, programjait bővítheti, így összességében a társadalom számára hasznosabb, sikeresebb szolgáltatást tudnak nyújtani.

Meg kell jegyeznünk, hogy itt nem a szervezet teljes körű bemutatása volt a cél, hanem a felnőttképzési gyakorlatuk ismertetése. Éppen ezért a szervezeti felépítésre, forrásteremtési módszerekre, lehetőségekre nem térünk ki.

5.1. Bűnmegelőzés, közbiztonság

A szegedi városőrség

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzati Városőrsége kiemelten közhasznú szervezetként működik. Célja a lakossági közrend és közbiztonság erősítése, ennek érdekében társadalmi bűn- és baleset-megelőzési, gyermek- és ifjúságvédelmi, katasztrófavédelmi,

karitatív tevékenységet folytat. A legfontosabb együttműködő partnereik: a rendőrség, a határőrség, a szegedi és Szeged környéki önkormányzatok.

A városőrségi felnőttképzési programok feladata a társadalmi munkában dolgozó városőrök szakmai felkészítése és továbbképzése mellett a lakosság, az oktatási intézmények tájékoztatása, szakmai támogatása.

Az **Élménypedagógia** alkalmazása a szakemberek többsége szerint az egyik legsikeresebb bűnmegelőzési módszer. A Szegedi Önkormányzati Városőrség által koordinált program abból indul ki, nem elegendő a pedagógusok, szociális munkások, civil szakemberek körében végzett szakmai felvilágosító tevékenység. Az elrettentést célzó előadások a kamaszok, fiatalok körében gyakran nem érik el az elvárt hatást.

A vizsgálatok ugyanakkor azt bizonyítják, hogy azok a fiatalok, akik jól érzik magukat környezetükben, akik magabiztosak, sikeresek, azok kevesebbet dohányoznak, kevesebb alkoholt illetve

„Vak kígyó”

Élménypedagógiai módszerek alkalmazása a bűnmegelőzés érdekében

drogot fogyasztanak, ezáltal kevesebben válnak áldozattá vagy elkövetővé. Az élménypedagógiai programnak ezért az a célja, hogy a fiatalok megtanulják, hogyan „érezhetik jól” magukat. Szokatlan helyzeteket kell megoldaniuk, ezáltal jobban megismerik önmagukat és a többieket, megtanulnak „csapatagok” lenni. A közös élmények erősítik a szolidaritást és az összetartozást, nagyon fontos a közös sikerek élménye. Az élménypedagógiai módszer erősítheti a kommunikációs készségeket, a kooperációt, a nyitottságot és a toleranciát. A pozitív életszemlélet erősítése segíti a fiatalokat abban, hogy a „csábításoknak” nemet tudjanak mondani. A csapatépítő játékok segítenek a felelős döntések meghozatalát, a következmények felmérését. Jobban törekednek a konfliktusok erőszakmentes megoldására.

A Prevenációs médiatár (a Belügyminisztérium valamint az Országos Bűnmegelőzési Bizottság támogatásával) a Korszerű Megelőzési Program (KOMP) keretében készült bűnmegelőzési kisfilmek és spotok tára. A kisfilmek az elkerülhető, de gyakori bűncselekmények megelőzését szolgálják. A közbiztonsági, közlekedési, baleseti, vagyonvédelmi témaköröket feldolgozó filmek az állampolgárok felvilágosítását célozzák, olyan veszélyhelyzeteket mutatnak be, amelyek az állampolgárok jogkövető magatartásával, helyes viselkedésével elkerülhetőek, és így az elkövetés káros következményeit mérsékelni lehet.

A filmek a pedagógusok munkáját számos területen segítik: **elsődleges célként a fiatalok áldozattá és elkövetővé válásának kockázatát kívánják csökkenteni**, de ezen túl tárgyalják a rendőrökkel való együttműködést, a bűnmegelőzési órákhoz módszertani útmutatót adnak, áttekintik **a bűncselekmények elkerülésének lehetőségeit, módjait**. A készítőik nagy teret szenteltek a fiataalkori bűnelkövetőknek illetve a fiatalok sérelmére elkövetett jogsértéseknek, a leggyakoribb bűncselekményeknek: iskolai erőszak megelőzése, iskolai lopások, zseblopások, trükkös lopások, rablás, önbíráskodás, a gépkocsi-feltörések megelőzése. Nagy figyelmet szentel néhány epizód a drogok és kábítószeres fogyasztásával, a rászoktatással, a terjesztéssel összefüggő témakörnek is. A szélhámusok tevékenységének bemutatása, a szépkorúak

elleni bűncselekmények ismertetése, a vásárlások vagy a nyaralás közben ránk leselkedő veszélyek tárgyalása a tanulók, a szülők, a családok számára egyaránt preventív támogatást nyújtanak.

A Prevenációs médiatárhoz oktatói segédkönyv készült, amely óravázlatokkal, háttér- információkkal nyújt mind szakmai, mind módszertani segítséget a használóinak. Ez a módszertani segédlet tartalmazza a fejlesztendő kompetenciákat, a megvitatandó kéréseket, a részletes óratervet, a téma tematikus vázlatát, a témához kapcsolódó film feldolgozására fogalmaz meg ajánlásokat.

A „Kerékpárlopás” című filmhez kapcsolódó foglalkozás egy nagyon gyakori szituációt elemez, az alábbi kérdések alapján:

- Hol és milyen veszélyek leselkednek a kerékpárunkra?
- Milyen kerékpárzárak biztonságosak?
- Hol és hogyan kell lezárni a kerékpárunkat úgy, hogy megnehezítsük az eltulajdonításukat?
- Biztonságosak a társasházak kerékpár-tárolói?
- Milyen lakattal érdemes lezárni a tárolót?

Az iskolai erőszak megelőzését szolgáló „Jó hecc?!” című kisfilm az osztályközösségek, a tanárok, a szülők szemszögéből is áttekinti az iskolai erőszak kialakulását, és csoportmunkával érzékenyíti mind a fiatalokat, mind a felnőtteket az egyéni és társadalmi felelősségvállalásra, ami korunk egyik igen fontos kérdése. A bűnmegelőzés egyik kiemelten fontos célja annak a magatartásmódnak az elsajátíttatása, amely elősegíti, hogy önzetlenül segítsünk a bajba jutottakon, mindent tegyünk meg embertársainkért, és magatartásunkkal közvetítsünk értéket.

A köznevelési intézmények munkáját segíti a Szegedi Önkormányzati Városőrség „Bűnmegelőzés az iskolában” című, 30 akkreditált pedagógus-továbbképzési programja is, mely a Prevenációs médiatár kisfilmjeinek felhasználását támogatja. A továbbképzés első, 14 órás modulja főleg elméleti ismereteket nyújt: jogi és kriminológiai alapismeretek, fiatalokat érintő bűncselekmények, családon belüli erőszak. Az előadásokat bűnmegelőzési csoportfeladatok és szituációs játékok egészítik ki. A médiumpedagógiai ismeretek a média-

tár kisfilmjeinek hatékony alkalmazását mutatják be. A második, 16 órás modul keretében gyakorlati alkalmazásokra kerül sor: kooperatív módszerek, csoportvezetői technikák, óratervezési gyakorlat. A továbbképzés sikeres teljesítésének feltétele egy bűn-megelőzési kisfilmre épülő tanmenet vagy óravázlat elkészítése.

5.2. Drogprevenció, egészséges életmód

Szegedi Tini-telefon Lelkisegélyszolgálat Egyesület

Társadalmi szempontból másik kiemelt fontosságú területen működő szegedi civil jó gyakorlatait mutatjuk az alábbiakban. A magyarországi köznevelési, szakképzési intézmények jelentős része kénytelen **a drogfogyasztással, a drogok káros hatásival, a szenvedélybetegségekkel** gyakran foglalkozni. Az intézmények munkáját az e területen tevékenykedő civil szervezetek szakemberei is hatékonyan tudják segíteni.

A Szegedi Tini-telefon Lelkisegélyszolgálat Egyesület célja: aktív szerepvállalás az ifjúsággal kapcsolatos problémák feltárásában, megelőzésében és kezelésében. Szemléletmódjuk alapvetően mentálhigiénés, ezzel széleskörűen értelmezett **prevenációs** tevékenységüket szeretnék hangsúlyozni. Meggyőződésük, hogy az egészséges, személyiségükben érett, konfliktushelyzeteiket kezelni tudó fiatalok kevésbé lesznek veszélyeztetve, mint az életre kellően nem felkészített társaik, így a legszélesebb értelemben vett egészségnevelő tevékenység sikereként életcéljaikat megtaláló és megvalósítani képes egyénként válhatnak társadalmunk hasznos tagjaivá.

Egyesületi formában 1997 óta működnek. Számos fiatal számára biztosították eddig a személyes fejlődést segítő programjaikon való részvételt.

1989-től 2012-ig az Egyesület működtette a **Tini-telefon Lelkisegélyszolgálatot**, közben felkészültek az internetes szolgáltatás bevezetésére. Jelenleg folyamatban van az internetes felület (www.tizentul.hu) kialakítása a problémasegítési lehetőség

megteremtésére. A rendszeres stábmegbeszélésekkel szakemberek által kontrollálják az **önkéntesek** tevékenységét. A folyamatos működés érdekében **alap- és továbbképzéssel** biztosítják a **kortárs segítők** felkészülését. Az önkénteseket képzett serdülők és fiatal felnőttek közül választják ki.

A Szegedi Tini-telefon Lelkiségegysegyszolgálat Egyesület bekapcsolódott a szegedi és regionális drogmegelőzési tevékenységbe. Ismeretterjesztéssel, képzéssel segítik a fiatalokat (önismeret, segítő készségek fejlesztése, egészségmotiváció fejlesztése, közösségépítő tevékenység). Biztosítják a programban részt vevő oktatási intézmények számára a konzultáció lehetőségét. Tevékenységüket Csongrád és Bács-Kiskun Békés megyékben, illetve Temesváron, Marosvásárhelyen, Kolozsváron végzik. Ezzel a határon átnyúló kapcsolatok, tapasztalatcsere és hasznosítható tapasztalatok átadása is megtörténik.

2003–2010 között rendszeresen részt vettek a Szegedi Ifjúsági Napok rendezvényén, és önkénteseik személyes segítő aktivitásával személyes segítő szolgálatot is elláttak a SZIN alatt a rászoruló fiatalok részére. Ilyen tevékenységet önkénteseik alkalmi jelleggel azóta is ellátnak.

2005-ben kezdték el építeni **romániai magyar közösségekkel** kapcsolataikat, és a határon átnyúló programok keretében kölcsönös tapasztalatcsereket, képzéseket, fesztiválokon együttes segítő tevékenységet végeznek. A Marosvásárhelyi Félisziget Fesztivál mellett a Tusványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor munkájába is bekapcsolódtak (előadások, szakmai segítségnyújtás, segítők segítése, szupervízió).

A Szegedi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) szervezetével is együttműködést alakítottak ki.

Az Egyesület bekapcsolódik a helyi civil szervezetekkel együtt a városban, a régiós településeken szervezett olyan programokba, amelyekben az **egészségnevelési, drogmegelőzési, közösség-építési célok** megjelennek. Így együttműködnek a Szegedi Ifjúsági Tanácsadó Irodával, az Ágota Alapítvánnyal, az Algyői Ifjúsági Játsszóházzal: közös projektek, programok előkészítésében és le-

bonyolításában. Részt vettek a Kelebiai Falunapon drogrevenziós, a Nagycsaládosok Egyesülete Szegedi Szervezete több programjában, együttműködnek a KIÚT Alapítvánnyal.

Általános és középiskolás fiatalok részére végeznek egészségnevelési, családi életre nevelési programokat **osztályfőnöki órakeretben**.

Egy 2005-ös képzésük nyomán elinduló, az algyői szülők által működtetett Algyői Ifjúsági Játsszóház tevékenységét segítették tapasztalatátadással és közös programok szervezésével. Önkénteseik besegítettek a Játsszóházat működtető szülőknek a programok tartásában

A család, a faluközösség kohézióját növelő programot bonyolítottak le 2010–2011-ben Pusztamérges településen.

2012–2013-ban Algyón, Makón és Kelebián szerveztek olyan drogmegelőzési programot, amelyben a személyes fejlődés, a szülő-serdülő konfliktushelyzeteinek csökkentése, a jobb családi kommunikáció kialakítása válhat drogrevenziós tényezővé.

Szívesen kapcsolódnak be olyan civil szervezetek munkájába (határon innen és határon túl), amelyekben hasonló típusú tevékenységi területen megvalósulhat az ifjúságsegítő közös tevékenység.

Kortárs segítő képzés Szegeden

Erdélyi fiatalok a Tusványosi Nyári Szabadegetem és Diáktábor
Keskény út Fesztiválmisziós Csoport programján

Kortárs segítők találkozója: Szeged-Erdély-Temesvár

A Szegedi Tini-telefon Lelkisegélyszolgálat Egyesület **képzési, felnőttképzési programjai** az informális és nem-formális képzési kategóriába tartoznak.

Ezek egyike a **Kortárs segítő képzés**: 30 vagy 50 órás bentlakásos, out door-elemekkel is színesített, 16–29 éves fiataloknak szóló képzés. Igény esetén erre a képzésre építve tudnak még 20 óra speciális lelkisegélyszolgálati önkéntes ráképzést biztosítani.

Ifjúsági fesztiválokon lelki-segítő önkéntesek képzése (30 óra), **Iskolai drogrevenziós program** (5-10 órában, osztály-csoportok részére).

Iskolai drogrevenziós programok

Drogrevenziós program ifjúsággal foglalkozó szakemberek részére (egészségfejlesztési rész: 30 óra, drogismeret-drogfogyasztó felismerése, jogszabályi környezet rész: 30 óra), ismeretközlő és kiscsoportos műhelyelemek szerepelnek benne.

Önsegítő-, személyiségfejlesztő foglalkozás (hétvégi bentlakásos program péntek, szombat, vasárnap) 16–29 éves fiatalok részére korcsoportokként (16–18, 18–24, 24–29).

Az Egyesület – magyarországi és romániai tapasztalatok alapján – kidolgozta az „Az iskolai egészségnevelési programba beépített drogmegelőzési programot koordináló pedagógusok továbbképzése” című szakmai összeállítást. Ennek témakörei között az alábbiak szerepelnek:

- csoportépítés,
- az egészségfejlesztés szemlélete;
- az Európai Unió aktuális irányelvei;
- a hazai aktuális irányelvek;
- az Ottawa Charta 5 akcióterületének iskolai adaptációja;
- prevenciós módszerek ismertetése, prevenciós programok hatékonysága;
- az iskolai egészségfejlesztés és egészségnevelés, iskolai programtípusok;
- az iskolai drogrevenziós probléma;

- az iskolai egészségfejlesztési és drogstratégia kialakítása szempontrendszer, értékelések szempontrendszer, értékelés;
- a cselekvési tervek elkészítésének módszertana;
- programszervezés és projektkészítés;
- hazai és EU-s pályázati rendszerek és lehetőségek;
- pályázati programok, tervezés, indikátorok, pénzügyi tervezés és elszámolás;
- az ellátás intézményrendszere, sajátosságai;
- az iskolai drogmegelőzési programot koordináló pedagógusok kompetenciái;
- a képzési program értékelése.

A pedagógus-továbbképzés várt eredménye, hogy a résztvevők szemléletmódja az **egészségnevelés-központú drogmegelőzés** irányába tolódik el, a pedagógusok képessé válnak arra, hogy megtervezzék és megszervezzék az egészségnevelési-drogmegelőzési munkát intézményükben, és felismerve a drogfogyasztás terjedésének veszélyét, a hatékony drogmegelőzési tevékenység módszerei egyre szélesebb körben terjednek el.

5.3. Fenntartható fejlődés, környezetvédelem

CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Az Egyesület kiemelkedő jelentőségű szakmai programokat valósít meg, működésük négy fő tevékenységi területét érdemes kiemelni:

- az aktív természetvédelmi munkák köre, amelynek keretében a megmaradt természeti területek megóvásával, és a védett értékek felmérésével foglalkoznak;
- a környezetvédelmi akcióprogramok területe, egy-egy aktuális környezeti problémára és annak mindennapi életünkben való megoldására fókuszálva;

- **a környezeti nevelési programok sorozata, részben az iskolai oktatás, részben (akkreditált) felnőttképzés keretei közt;**
- a civil érdekképviselő és a területfejlesztési programok monitoringja.

Az Egyesület 1987-ben alakult Szegeden, mára országos hatókörűvé vált, helyi és regionális programokkal is, de határon átnyúló együttműködésekben is folyamatosan részt vesznek. Tagságuk létszáma egyéni tagokból közel négyszáz fő, az oktatási intézményekben működő tagcsoportok még körülbelül hatszáz diákot érintenek. A tagok tizenöt szakosztály keretein belül végeznek szakmai munkát: hulladékgazdálkodási, denevérvédelmi, környezet-egészségtani, állatvédelmi, természetvédelmi-értéktartó, fotós-propaganda, túraszakosztály, életmód, biogazdálkodási, biológiai, malakológiai, ifjúsági, környezetszociológiai, kétéltű- és hullóvédelmi, energiahatékonysági szakosztályok. Évente mintegy félszáz projektet futtatnak párhuzamosan. Két oktatóközponttal rendelkeznek, a Bugaci Oktatóközpont valamint a Kömpöci Oktatóközpont és Meteorológiai Mérőállomás. Ezekben terepvezetéseket, osztálykirándulásokat, szakmai táborokat, gyermekprogramokat és civil találkozót, képzéseket, egyetemi terepgyakorlatokat szerveznek.

Az Egyesület szegedi központtal rendelkezik, ahol a lakosság számára 1998 óta Környezeti Tanácsadó Irodát működtet, a magyarországi hasonló civil irodák hálózatához csatlakozva. Az irodában zajlik a projektek koordinációja is. Zöld Könyvtárat tartanak fenn, 4 200 tematikus kötettel és folyóirattal, kölcsönözhető ismeretterjesztő és oktatási anyagokkal, dvd-vel, cd-vel. A tanácsadás mellett környezeti ügyekben önállóan is eljárnak, hatósági ügyeket elindítva, ügyféli jogkört gyakorolva.

A felnőttképzési tevékenység során a CSEMETE 30 órás akkreditált pedagógus-továbbképzéseket szervez „A hulladékgazdálkodás és a fogyasztói társadalom ismeretanyagához kötődő nevelési feladatok elméleti és gyakorlati problémái, lehetőségei” címmel (a továbbképzési programot a Hulladék Munkaszövetség akkreditálta, és a CSEMETE mint tagszervezet valósítja meg). A továbbképzésen részt vevő pedagógusok megismerkednek a hulladékgazdálkodás

Környezetvédelmi képzések és szakmai találkozók
Forrás: WWW.CSEMETE.COM

alapfogalmaival, a reklám–fogyasztás–hulladék összefüggésével és következményeivel, valamint **a fogyasztói társadalomból a fenntartható társadalom felé** vezető út hulladékgazdálkodással, kapcsolatos lépéseivel a hétköznapi ember nézőpontjából. A képzés nagy hangsúlyt fektet arra, hogy formálja a téma nevelési feladataihoz szükséges pedagógiai szemléletmódot, valamint olyan **módszertani ismereteket** nyújtson (pl. szerepjáték, multimédia, csoport játék stb.), melyek segítik a téma könnyebb átadását a gyerekek számára.

A hulladék egyre növekvő mennyisége és veszélyességének fokozódása napjaink mindinkább nyomasztó problémája, amely már-már a fejlődés gátjaként jelentkezik. Ennek felismerése vezette az Európai Unió és hazánk jogszabályalkotóit, amikor kimondták, hogy a hulladékkal kapcsolatos ismereteket minden oktatási intézményben tárgyalni, bemutatni szükséges. A képzés leghangsúlyosabb fejezetei a hulladék keletkezésének megelőzésével kapcsolatos rész témák: globális környezeti problémák, reklám–fogyasztás–hulladék, a korszerű hulladékgazdálkodás, újrafeldolgozás, hulladékártalmatlanítás. A program során a résztvevők foglalkoznak **a gyermekek reklámok iránti kritikai attitűdjének** kialakításával (mint sajátos nevelési feladattal), a környezettudatos vásárlással, a környezetbarát iskolaszerekkel, az iskolabüfében forgalmazásra javasolt termékekkel, a szelektív hulladékgyűjtési módokkal, és oktatási intézményi hulladékgazdálkodási programtervet is készítenek.

5.4. Gyermek- és ifjúságvédelem

ÁGOTA Alapítvány

Az ÁGOTA® Alapítványról

Az ÁGOTA® – Állami Gondoskodásban Élő és Veszélyeztetett Fiatalok Támogatásáért – Alapítvány nonprofit, kiemelkedően közhasznú alapítvány, mely szegedi székhellyel rendelkezik, de tevékenységét országos körben végzi. Alapítója: Kothencz János pedagógus, teológus, szociálterápiás szerepjáték csoportterapeuta, aki maga is állami gondoskodásban nevelkedett.

Működését 7 fős kuratórium irányítja, tevékenységét pedig 230 szerződéses önkéntes segíti. Az alapítvány hosszú ideig legfőbb támogatói között tudhatta a Renovabist, a német katolikus püspöki kar segélyszervezetét, ma pedig olyan adományozókat, mint a Magyar Élelmiszerbank Egyesület, a Printker Office Land Zrt., a MOL, Új Európa Alapítvány, vagy a Ramirent Kft., sok más magán- és üzleti adományozó között. A támogatásokon kívül az alapítvány pályázati forrásokból biztosítja működését. Legfőbb sikereit azonban az ott dolgozó munkatársak személyes áldozatvállalása révén érthette csak el.

Az ÁGOTA® Alapítvány tevékenységi területei:

Az alapítvány országos tevékenységi körben az állami gondoskodásban élő és a veszélyeztetett fiatalokat segíti a következő módon: felvállalja az állami gondoskodásban élők és a veszélyeztetett fiatalok szakmai, programbeli, pénzbeli, tárgyi és erkölcsi támogatását, valamint biztosítja a célok érdekében tevékenykedő szakemberek, segítők és egyéb közreműködők szakmai képzését.

- 1. Veszélyeztetett gyermekek:** A veszélyeztetett gyermekek számára 2000–2013-ig üzemelt az ÁGOTA® Játszóház Szegeden, a tarjáni panel-városrész közepén, melyet 2013-tól az ÁGOTA® Mobil Játszóház program váltott fel. Itt alternatív szabadidős programokkal, szakmai támogatással, gyermeknevelési tanácsadással, önsegítő csoportokkal, drogprevencióval, családsegítő szolgáltatásokkal, korrepetálással és krízisintervencióval segítik az elkallódás veszélyétől sújtott gyermekeket és hátrányos helyzetű családjukat. A Játszóház munkáját 20 állandó önkéntes segíti, mely így 300-350 látogatót tud fogadni egy évben (napi látogatottsága 20 és 120 fő között mozog), évi 250-270 napon.
- 2. Családból kiemelt gyermekek és fiatalok** számára az Alapítvány közösségi és élményprogramokat, egyéni segítségadást, utógondozottak segítését, krízisintervenciót, intézményi segítségadást, szakmai programcsomagot kínál, hogy e gyermekek életvezetését, társadalomba való beilleszkedését támogassa. Az Alapítvány 98 gyermek- és lakásotthont támogat országszerte. Így évente több száz támogatott gyermekhez jut el a segítsége.

3. Felnőttképzés: Az alapítvány nem csak a gyermekek, hanem a velük foglalkozó segítők és szakemberek továbbképzését is kiemelt feladatának tekinti. Így nevelőszülők képzésével, önkéntes-felkészítésekkel, felnőttképzéssel, gyermekvédelemben dolgozók szakmai továbbképzésével, módszertan-fejlesztéssel és szaktanácsadással támogatja a gyermekvédelem szakmai színvonalának fejlődését.

A KÁSZPEM® Módszer

A KÁSZPEM® (Kothencz-féle ÁGOTA® Szenzitív Pedagógikoterápiás Módszer) egy olyan csoportmódszer és pedagógiai rendszer, melyet Kothencz János hívott életre, és az ÁGOTA® Alapítvány tesz közzé azzal a céllal, hogy a segítségre szoruló gyermeket és fiatalot a segítő – saját érzékenységét alapul véve – nevelő hozzáállással vezethesse a gyógyulás útján. A módszer alapvetően pedagógiai természetű, de terápiás jelleggel is bír.

Mivel Magyarországon mindeddig nem volt egységes pedagógiai rendszer a családból kiemelt gyermekek nevelésére, Kothencz János módszeralapító célja az volt, hogy megalkosson egy olyan egységes, a mindennapi életben és a különleges helyzetekben is jól alkalmazható módszert, mellyel a családból kiemelt gyermekek és fiatalok nevelése eredményesebbé, társadalmi beilleszkedésük pedig sikeresebbé válik.

A KÁSZPEM® Rendszer elméleti alapjait az alábbi források szolgáltatták:

- az ÁGOTA® Kutatás eredményei: két éves kutatás, melynek keretében az alapítvány magyar, állami gondoskodásban élő gyermekek helyzetéről folytatott átfogó, országos vizsgálatsorozatot, öt módszer felhasználásával (kérdőív, diagnosztikus tesztcsoport, fókuszcsoport, strukturált interjú – sikeréletút-elemzés, szociometria);
- hazai pedagógiai, pszichológiai, szociológiai és gyermekvédelmi szakirodalom (szakkönyvek, szakfolyóiratok);

- nemzetközi pedagógiai, pszichológiai, szociológiai és gyermekvédelmi szakirodalom;
- hazai Módszertani levelek, Pedagógiai Programok;
- szociálterápiás szerepjáték csoportmódszer;
- személyiségfejlesztő és terápiás módszertani irodalom.

A KÁSZPEM® Rendszer gyakorlati megalapozása az alábbi módon történt:

- A Rendszerbe beépítették az ÁGOTA® Alapítvány munkatársainak, önkénteseinek 12 éves tapasztalatát családból kiemelt gyermekek körében.
- Alapul vették a Rendszer Alapítójának 25 éves saját élményét érintettként és 16 éves tapasztalatát szakemberként.
- Pilotwork foglalkozásokat tartottak kollégium-rendszerű gyermekotthonban, lakásotthonban, családban élő veszélyeztetett gyermekek körében.
- A Rendszert tesztcsoportokban finomították Bács-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, Veszprém, Hajdú-Bihar, Baranya, Csongrád megye és Budapest gyermekotthonainak részvételével.
- A Rendszer kidolgozásában részt vevő pedagógusok, pszichológusok, gyermek szakpszichológus, szociális munkások, gyógy-pedagógus, szociálpedagógus, felnőtt- és gyermekterapeuták, szupervizorok, felnőttképzési szakemberek, és nemzetközi szaktanácsadó szaktudása is támogatta a gyakorlati kidolgozást és megvalósítást.

Az ÁGOTA® Alapítvány felnőttképzési szolgáltatásai

Az ÁGOTA® Felnőttképző Intézmény tevékenysége

DANKE Program: Döntéselőkészítő Alapozó és Nevelőszülői Tanfolyam KÁSZPEM® Rendszerben

Az ÁGOTA® Alapítvány 2013 óta nevelőszülők képzésére is jogosult, mely feladatának nagy örömmel tesz eleget. A Felnőttképző Intézmény által szervezett képzés két részből áll:

Döntéselőkészítő program

A tanfolyam újszerű megközelítésben, KÁSZPEM® Rendszerrel támogatja a befogadó szülői pályára készülők ismeretszerzését a nem vér szerinti családban nevelkedő gyermekekről, valamint a befogadó szülői szerepről, illetve segíti a jelentkező pályaalkalmasságának eldöntését.

A döntés-előkészítő program célja a nem vér szerinti családban nevelkedő gyermekekre és a befogadó szülőkre vonatkozó alapvető ismeretek átadása, valamint annak eldöntése, hogy a jelentkező alkalmas-e befogadó szülőnek. Képzés során a résztvevők megszerzik a helyettes szülői és a nevelőszülői munkára vonatkozó alapvető ismereteket, megismerik a saját, vér szerinti családjukban nem nevelkedhető gyermekek sajátos helyzetét, megismerik a helyettes szülői és a nevelőszülői munka során felmerülő tipikus problémákat és ezek megoldási lehetőségeit. A képzést követően – a képzővel együtt – megalapozott döntést tudnak hozni arról, hogy alkalmasak-e befogadó szülőnek, helyettes szülőnek, vagy a nevelőszülői képzésen vegyenek-e részt.

A döntés-előkészítő program 28 órás csoportos foglalkozásból és a 3., 6., valamint a 9. foglalkozást követően megtartott, egyenként 1,5 óra időtartamú egyéni családértékelő megbeszélésből áll. A döntés-előkészítő program minimális időtartama 7 hét, maximális időtartama – a családértékelő megbeszélésekkel együtt – 12 hét.

Nevelőszülői tanfolyam KÁSZPEM® Rendszerben

A képzésben azok lehetnek résztvevők, akik döntés-előkészítő programot végeztek, és ott az oktatók és a résztvevő döntése alapján javaslatot kaptak nevelőszülői tanfolyam elvégzésére.

A tanfolyam újszerű megközelítésben, KÁSZPEM® Rendszerrel támogatja a nevelőszülői pályára készülők ismeretszerzését az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek, valamint az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt saját háztartásban történő, teljes körű ellátásáról.

A nevelőszülői tanfolyam célja a résztvevők felkészítése az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek, valamint az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt saját háztartásban történő, teljes körű ellátására.

A tanfolyam célja továbbá, hogy a résztvevők tudatosan felkészüljenek a nevelőszülői feladatok ellátására, megszerezzék azokat az ismereteket, amelyek révén a nevelt gyermek számára – annak képességeihez igazodóan – biztosítani tudják a gondozás, nevelés feltételeit, a gyermek fejlődéséhez szükséges családi szocializációs színteret. Elsajátítsák azokat a készségeket, melyek révén elő tudják segíteni a gyermek felkészülését az önálló életre, a családi és társadalmi normák elfogadására és betartására, alkalmassá váljanak arra, hogy a gyermek érdekeinek megfelelően elősegítsék a gyermek kapcsolattartását a vér szerinti családdal, visszatérését a vér szerinti családba, illetve beilleszkedését az örökbefogadó családba, megismerjék az általános szakmai szabályokat (szakmai etika, gyermeki jogok stb.).

A képzés ütemezése: A nevelőszülői tanfolyam időtartama 32 óra, ami a képzést lezáró, a tanfolyam elvégzését minősítő összegző beszélgetés 2 órás időtartamát is magában foglalja.

Gyermekvédelmi és szociális továbbképzések

Komplex szakmai szemlélet- és kompetenciafejlesztő tréning KÁSZPEM® Módszerrel a családból kiemelt gyermekekkel foglalkozó szakemberek számára

A Komplex szakmai szemlélet- és kompetenciafejlesztő tréninget KÁSZPEM® Módszerrel a családból kiemelt gyermekekkel foglalkozó szakemberek számára fejlesztették ki. Ez egy szakmai személyiségfejlesztő tréning olyan gyermekvédelmi területen dolgozó szakemberek számára, akik munkájuk során rendszeresen kerülnek kapcsolatba családból kiemelt gyerekekkel, fiatalokkal. Például a gyermekek átmeneti otthona, a nevelőszülői hálózat, gyermekotthonok, valamint a gyermekvédelmi szakszolgálatok munkatársainak. A képzés során megszerezhető kompetenciák:

- saját élményre alapozó önismeret;
- önreflexiós készség;
- a személyiség szakmai megerősödése, önbizalom, én-hatékonyság;

- a családból kiemelt gyermekek különleges helyzetébe való beleérző képesség, szenzitivitás;
- a családból kiemelt gyermekek és fiatalok különleges életállapotának alapképzésen túlmutató, komplex ismerete és adaptív látásmódja (személete).

A tréning újszerű megközelítésben támogatja a kollégák személyiségének szakmai megerősödését, önbizalmának és én-hatékonyságának javítását, illetve segíti a családból kiemelt gyermekek problémáinak mélyebb megértését, adaptív személet kialakítását, valamint a gyermekekkel kapcsolatos nevelési feladatok sikeresebb kezelését. A tréning a KÁSZPEM® Módszerre épül. A képzés célja olyan, a családból kiemelt gyermekekkel rendszeresen, közvetlenül foglalkozó szakemberek képzése, akik képessé válnak jó önismeretük, hatékony személyiségük, szenzitív – adaptív személetük és a gyermekek élethelyzetének komplex ismerete által a szakterületükön felmerülő problémák mélyebb megértésére és megoldására.

Kiegészítő tréning KÁSZPEM® Módszerrel

A Kiegészítő tréning KÁSZPEM® Módszerrel szintén egy szakmai személyiségfejlesztő tréning, melyet szociális és gyermekvédelmi területen dolgozó szakembereknek dolgozták ki. Például családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, helyettes szülői hálózat, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, nevelőszülői hálózat, gyermekotthon, területi gyermekvédelmi szakszolgálatban, idősgondozásban, hajléktalanellátásban, és egyéb szociális területen dolgozó munkatársaknak. A képzés során megszerezhető kompetenciák:

- saját élményre alapozó önismeret;
- szakmai tudatosság és céltudatosság;
- megerősödés, én-védelem;
- erőforrások monitorozására és felhasználására való képesség.

A bizalmi kapcsolat kiépítését követően, a pályára lépés motívációját, a munka önjuttalmazó elemeit, a személyes és szakmai

Kiegészítés tréning KÁSZPEM® Módszerrel Szekszárdon

Kiegészítés tréning KÁSZPEM® Módszerrel Békésen

erőforrásokat, én-védő módszereket (a kiegészés elleni protektív faktorokat), majd a jövőtervezést tekintik át a résztvevőkkel saját-élményű tréning formájában. A képzés célja a szociális és gyermekvédelmi területen dolgozó szakemberek pályán való megtartása, megerősítése, és annak segítése, hogy munkájukat személyiségük önkifejezéseként és kiteljesedésként élhessék meg.

Nevelőszülői komplex személyiségfejlesztő tréning KÁSZPEM® Módszerrel

A Nevelőszülői komplex személyiségfejlesztő tréning KÁSZPEM® Módszerrel egy olyan szakmai személyiségfejlesztő tréning, amely gyakorló vagy gyermekre váró nyilvántartott nevelőszülőknek szól. A képzés során megszerezhető kompetenciák:

- a személyiség szakmai megerősödése, önbizalom, énhatékonyság;
- szakmai tudatosság;
- a családból kiemelt gyermekek különleges helyzetébe való beleérző képesség, szenzitivitás;
- a családból kiemelt gyermekek és fiatalok különleges életállapotának alapképzésen túlmutató, komplex ismerete és adaptív látásmódja (szemlélete).

A tréning újszerű megközelítésben támogatja a nevelőszülők személyiségének szakmai megerősödését, önbizalmának és énhatékonyságának javítását, szakmai tudatosságának fejlődését, illetve segíti a családból kiemelt gyermekek problémáinak mélyebb megértését, adaptív személet kialakítását, valamint a gyermekekkel kapcsolatos nevelési feladatok sikeresebb kezelését. A tréning a KÁSZPEM® Módszerre épül, mely módszer kifejezetten a családból kiemelt gyermekek és a velük foglalkozó szakemberek számára kínál hatékony megoldásokat különleges nehézségeikre.

A képzés célja olyan, a családból kiemelt gyermekekkel rendszeresen, közvetlenül foglalkozó nevelőszülők képzése, akik képessé válnak jó önismeretük, hatékony személyiségük, szakmai tudatosságuk, szenzitív-adaptív személetük és a gyermekek élethelyzetének komplex ismerete által a szakterületükön felmerülő problémák mélyebb megértésére és megoldására.

Nevelőszülői komplex tréning KÁSZPEM® Módszerrel Cegléden

Preventív utógondozás

A Preventív utógondozás KÁSZPEM® Módszerrel olyan személyiségfejlesztő tréning, amelyet gyermekvédelmi szakterületeken dolgozó szakemberek számára fejlesztettek ki. A képzés során megszerezhető kompetenciák:

- az utógondozási rendszer ismerete (tudásfrissítés);
- a klasszikus utógondozás anomáliáinak ismerete;
- a preventív utógondozás fogalma és módszerei;
- a preventív utógondozás módszereinek készségszintű alkalmazása.

A képzés gyermekvédelmi szakemberek számára nyújt segítséget a preventív utógondozással kapcsolatos érzékenyítéshez, szemléletfejlesztéshez, és ismeretek elsajátításhoz. A képzésen tanultak segítségével javítható a gyermekotthoni, nevelőszülői gondozásból kikerülő gyermekek önálló életkezdési és életvezetési képessége. A tréning a KÁSZPEM® Módszerre épül.

A képzés célja a gyermekotthonban, illetve nevelőszülőnél nevelkedő gyermekeket nevelő valamint utógondozott fiatalokkal foglalkozó szakemberek számára a preventív utógondozás szemléletét, tudását átadni, ezzel javítva a fiatalok önálló életkezdési és életvezetési képességét.

A képzés módszerei: személyiség- és szemléletfejlesztő csoportgyakorlatok, szakmai reflexiók, témafeldolgozó beszélgetések, brainstorming, készségfejlesztő gyakorlatok

Önkéntesképzések

Az önkéntesképzések tematikája rendszerint az alábbi területeket fedi le:

- a családból kiemelt, illetve veszélyeztetett gyermekek és fiatalok lelki, nevelési és szociológiai sajátosságai;
- hasznos gyakorlati tudnivalók, nevelési módszerek;
- kiegészítőprevenció;
- szindrómás segítő szűrés;
- sajátélmény-szerzés;
- gyakorlati oktatás gyermekek között;
- csoportvezetési és programszervezési ismeretek;
- kooperáció, kommunikáció, problémamegoldás.

A munkatársképzéseket rendszerint egy Munkatárs-találkozó előzi meg, melyen az alapítvány aktualitásai mellett egymással is megismerkedhetnek a képzésen részt vevők.

Kortárs segítő képzés

Az ÁGOTA® Alapítvány munkáját jelentős számban támogatják olyan fiatalok, akik hajdanán gyermekotthonban nevelkedtek. Hiteleségük és személyes példaadásuk alapvető fontosságú a sorstársaik

megsegítésében, így e fiatalok képzése külön feladatot jelent intézményünk számára. A kortárs segítő képzések az alábbi témák mentén szerveződnek:

- a családból kiemelt, illetve veszélyeztetett gyermekek és fiatalok lelki, nevelési és szociológiai sajátosságai;
- saját-élményekkel való bánásmód megtanulása;
- személyes élettapasztalatok helyes kezelésének képessége;
- hasznos gyakorlati tudnivalók, nevelési módszerek;
- kiégésprevenció;
- szindrómás segítő szűrés;
- felelősségvállalás, hitelesség, példamutatás;
- csoportvezetési és programszervezési ismeretek.

Az ÁGOTA® Felnőttképző Intézmény a következő ingyenesen igénybe vehető felnőttképzési szolgáltatásokat nyújt a velük felnőttképzési szerződést kötőknek:

- **Előzetes tudásszintfelmérés:** A szolgáltatás célja annak felmérése, hogy a képzési programjaik iránt érdeklődők a program megvalósítása során elsajátítható kompetenciák közül melyekkel rendelkeznek előzetes tanulmányaik, munkavégzésük során megszerzett tapasztalataik alapján.
- **Pályaorientációs és pályakorrekciós tanácsadás:** Szolgáltatásuk keretében a jelentkezők érdeklődési körének, előképzettségének, kompetenciáinak ismeretében lehetőség van pályaválasztással, pályamódosítással kapcsolatos tanácsadásra a későbbi sikeres munkaerő-piaci elhelyezkedés és önfejlődés érdekében.
- **Elhelyezkedési tanácsadás:** E szolgáltatás célja a munkalehetőségekkel, foglalkoztatási lehetőségekkel kapcsolatos tanácsadás az érdeklődők képzettsége, érdeklődési köre, kompetenciái és a munkaerő-piaci igények összehangolásával.
- **Álláskeresési technikák:** Szolgáltatásuk keretében olyan álláskeresési technikákat tudnak az érdeklődőknek átadni, melyekkel sikeresebben érvényesülhetnek a munkaerőpiacon.

Vezető trénerek

5.5. Köznevelés, közoktatás

Dél-alföldi Pedagógiai Modernizációs Alapítvány

Az alapítvány célja: a közoktatás hatékonyságát segítő területi együttműködés támogatása, korszerű pedagógiai módszerek elterjesztése, az interkulturális és az egészséges életmódra nevelés fejlesztése, a pedagógusképzés megújítása, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, kiemelkedően tehetséges tanulók támogatása, esélyegyenlőség elősegítése.

Kiemelt területek:

- a környezeti kultúra és az egészséges életmód iránti igény kialakításának és elterjesztésének támogatása;
- egészségnevelés, környezetvédelem és sport területen programok szervezése;
- aktív állampolgárrá nevelés támogatása;
- a kompetencia alapú oktatás és a korszerű pedagógiai módszerek elterjesztésének támogatása a közoktatásban;
- az interkulturális nevelés fejlesztése, a nemzetiségi és migráns tanulók és felnőttek beilleszkedésének támogatása;

- a pedagógusképzés megújítása, az oktatásban dolgozók továbbképzése, átképzése;
- a kiemelkedően tehetségeseket támogató fejlesztő és tehetség-gondozó programok elterjesztése;
- a hátrányos helyzetű, különösen a roma származású tanulók szegregációja elleni küzdelem, integrált oktatásuk, személyiség-fejlesztésük támogatása, tanulási, érvényesülési lehetőségeik bővítése;
- a sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának támogatása, személyiség-fejlesztésük, tanulási érvényesülési lehetőségeik bővítése;
- életpálya-építés, pályaválasztás, pályaaorientációs tevékenység segítése a munkaerő-piacon való hatékony megjelenés érdekében.

Az Alapítvány által sikeresen megvalósított számos komplex projektben került sor felnőttképzési tevékenységre: a pedagógus-továbbképzések terén a kompetencia alapú oktatás (7 terület), óvoda–iskola átmenet, nem szakrendszerű oktatás, nyelv- és beszéd-fejlesztő, szövegértő olvasás fejlesztése, kooperatív módszertanra épülő együttműködés, hatékony tanulásszervezés, projekt módszer, tanórai differenciálás. Kiemelést érdemel a mentortanácsadás, tanulmányi versenyek támogatása, komplex szakértői és folyamat-tanácsadói, közoktatási szakértői tevékenységek lebonyolítása. A „Calderoni elektronikus keretrendszer létrehozása, működtetése” projekt keretében horizontális és esélyegyenlőségi terv készítésére került sor. Szakértők távoktatására alkalmas portál és e-learning felületen alkalmazható tananyag készült. Az „Elektronikus mintavételi keretrendszer kifejlesztése és megvalósítása a demokratikus állampolgárságra képzés és a társadalmi-gazdasági eredményesség közötti szakképzésbeli össze-függés vizsgálatában” című projekt keretében fejlesztő program kidolgozása, képzők képzése és a célcsoport képzése, tesztelés, összefoglaló tanulmányhoz résztanulmány született. Sikeres Interkulturális pilot programot szerveztek „A külföldi állampolgárságú gyermekek, tanulók iskolai nevelése-oktatása” terén.

A Dél-alföldi Pedagógiai Modernizációs Alapítvány 2011-ben indította el „A tehetségbarát szakképzésért a Dél-Alföldön” elnevezésű programot. Ennek keretében törekednek a korszerű pedagógiai módszerek elterjesztésére, a szakképzésben érdekelt pedagógusok, tanulók és szülők szakmai együttműködésének támogatására. Az Alapítvány mint regisztrált tehetségpont, a különböző projekteken szerzett szakmai tapasztalatok alapján olyan projekt kidolgozását kezdte meg, amelynek középpontjában a szakképzésben, a gyakorlati képzésben, a kétkezi munkában tehetségek segítségét és munkaerő-piaci beilleszkedését segíti. A program arra a felfogásra épül, hogy a tehetségnevelésben együttműködéssel, a többoldalú megerősítéssel jobb eredményt érhetünk el. Továbbá a személyes tapasztalatok a civil életben, a gyakorlati-szakmai-pedagógiai munkában, konkrét élethelyzetekben kitermelődött tudás értékes, és annak megismerése hasznos. A tehetségbarát pedagógiai kultúra közösségi programokkal előmozdítható és tudományos rendezvényekkel formálható, alakítható.

Az együttműködést, a többoldalú megerősítést, a magas színvonalú szakképzési feladatellátást gyakran hátráltatja, hogy a szakképzésben érintettek, a fenntartók, a kutatóhelyek, az oktatási intézmények, a gyakorlóléhelyek, az iparkamarák, a munkaerőpiac képviselői és más szereplők érdemben nem működnek együtt, hiányzik az intézményesített együttműködés. A program során az alapítványi szakértők, felnőttképzési szakemberek feltérképezik a szociális, szülői környezetet, fejlesztik a motivációt támogató rendszert, a sikerélményt, a munka-attitűdök formálását és az aktív állampolgárságra nevelést, megtalálják és segítik a szakmájukat tévesztett, vagy alulteljesítő, de tehetséges tanulókat.

A Dél-alföldi Pedagógiai Modernizációs Alapítvány egyik alapító tagja a 2011-ben létrejött Dél-alföldi Szakképzési Kerekasztalnak, melynek munkájában főleg az alábbi területen hasznosíthatók az eddigi alapítványi felnőttképzési tapasztalatok:

- a tehetség hasznosulását segítő lehetőségek feltárása és terjesztése a szakképzésben;
- a szakmaszerzésben eredményes és tehetséges tanulók fejlesztése;

- a szakképzésben tehetséges fiatalok életvitelének formálása;
- a munka-értékek változásának nyomon követése, a munka-attitűdök formálása, a munkával való elégedettség;
- a biztonság és egészség, mint érték a munkában; annak a szemléletnek a formálása, hogy a munkavégzés körülményei befolyásolják a munka eredményességét (munkavédelmi alapismeretek);
- az üzleti gondolkodás, a kreativitás formálása a vállalkozóvá nevelés;
- aktív állampolgárság és tehetségek karrierje, életútja.

5.6. Munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztése

Munkáért Alapítvány

A húsz évvel ezelőtti politikai és gazdasági rendszerváltás egyik – nem várt – következményeként megjelent a tömeges munkanélküliség, amely a magyar társadalom számára addig ismeretlen volt. 1990 előtt közveszélyes munkakerülő volt, aki nem rendelkezett munkahellyel, nem sokkal később dolgozók százezrei veszítették el munkahelyüket, ami számos intézkedést vont maga után. Kis túlzással azt is mondhatjuk, a '90-es években megjelent tömeges munkanélküliség az ekkor alakult felnőttképző intézmények „aranykora” volt, hiszen az állam (a munkaügyi központok és kirendeltségek közreműködésével) lényegében minőségi, hatékonysági elvárások nélkül finanszírozta a munkanélküliek képzéseit. Már ekkor igény mutatkozott ugyanakkor olyan munkaerő-piaciszolgáltatásokra is, melyek a szakmai ismereteken túl a munkaerő-piaci mobilitást, a sikeres elhelyezkedést segítő kompetenciák megszerzését segítették. A Munkáért Alapítvány 1990-ben jött létre Szegeden, azzal a céllal, hogy segítsen az embereknek a munkanélküliség, okozta élethelyzet elviselésében, kezelésében.

Az 1998 óta kiemelten közhasznú alapítvány azt tekinti küldetésének, hogy közreműködjön a foglalkoztatáspolitikai problémák megoldásában, a munkanélküliség megelőzésében. Ennek érdekében a civil szervezet felnőttképzési programokat valamint munkaközvetítést, munka- és pályatanácsadói, egyéb céltevékenységekkel

kapcsolatos feladatokat lát el. Az alapítvány tevékenysége – a felnőttképzés mellett – kiterjed szociális területre, családsegítési, tudományos tevékenységre, kutatásra, képességfejlesztésre, ismeretterjesztésre, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi egyenlőségének elősegítésére is. Ennek érdekében a Munkáért Alapítvány szakemberei az elmúlt több mint két évtizedes működés óta folyamatosan

- mentális és munkaerő-piaci tréningeket tartanak a munkaügyi központok valamint az önkormányzati népjóléti irodák, családsegítő központok megbízásából;
- térítésmentes, tanácsadó szolgáltatást működtetnek: egyéni munkatanácsadást és álláskeresési tanácsadást Szegeden és Hódmezővásárhelyen, tartósan regisztrált álláskeresők részére;
- a hozzájuk forduló munkanélkülieknek nemcsak elhelyezkedésben, illetve képzési lehetőségekben segítenek, hanem komplex módon vizsgálva a családi és életkörülményeket;
- munkanélküli ügyfelek számára foglalkoztatási és munkaerő-piaci információnyújtást végeznek (Szeged, Hódmezővásárhely, Szentes, Csongrád, Kistelek, Makó és Mórahalom városokban), a munkatársakat továbbképzésben részesítették, az információnyújtás feltételeit biztosították;
- számos EU-s és hazai pályázati programot zártak sikeresen, melyek célja minden esetben a hátrányos helyzetű munkanélküliek célcsoportonkénti reintegrációja volt.

A Munkáért Alapítvány az elmúlt több szegedi és Csongrád megyei pályázathoz kapcsolódó felnőttképzési programot valósított meg. Ezek közül – a teljesség igénye nélkül – mutatunk be néhányat, mint jó gyakorlatot.

A szegedi Szent István téri Víztorony- és térrehabilitáció során létrejövő díszpark és zöld terület gondozására, fenntartására alkalmas szakembereket képeztek ki a hátrányos helyzetű szakképzetlen munkanélküli fiatalok célcsoportjából. Így 12 fő, 18–25 éves halmozottan hátrányos helyzetű munkanélküli fiatal munkaerő-piaci integrációja valósult meg, képzéssel, foglalkoztatással. A projektben végrehajtott tevékenységek a képzésben részt vevő regisztrált,

szakképzetlen munkanélküli fiatalok kiválasztása, motivációs tréning tartása, **Parkgondozó OKJ-s** elméleti és gyakorlati **szakmai képzés** nyújtása (9 hónap elméleti és 3 hónap gyakorlati képzés), pszichoszociális fejlesztés, álláskeresési technikák tréning és munkába helyezésük.

A projekt eredménye: 12 fő vett részt a Parkgondozó OKJ-s szakmai képzésen, ebből szakmai képesítő bizonyítványt 11 fő szerzett meg. A Munkáért Alapítvány 10 fő részére foglalkoztatási lehetőség biztosítását vállalta, ebből ténylegesen munkába állók száma 7 fő volt, a helyzetüket egyéb módon stabilizálók száma 2 fő (GYES, GYED), külföldre távozottak száma 2 fő. Az alapítványi utógondozási tevékenységük 5 klubfoglalkozásból, rendszeres kapcsolattartásból állt.

A Munkáért Alapítvány szerepet vállalt a Szegeden, Szentesen, Hódmezővásárhelyen, Csongrádon, Kisteleken, Mórahalmon és Makón dolgozó, munkaerő-piaci és foglalkoztatási információnyújtással foglalkozó munkatársak felkészítésében is. A továbbképzés témakörei a munkatársak felkészítésére, az információnyújtás feltételeinek biztosítására, havi munkamegbeszélésekre, az adminisztráció, elszámolás és jelentések készítésére terjedtek ki. A projekt eredményeként a tréning keretében elsajátított szakmai ismeretek, jogi ismeretek, kommunikációs és ügyfélszolgálati tréning valamint esettanulmányok elemzése és megbeszélése alapján, „Foglalkoztatási informátor” képzés elvégzéséről tanúsítványt nyújthattak át 11 fő részére. A képzés jelentőségét jól mutatja, hogy 1 év alatt ezek a munkatársak 900–1 200 fő közötti ügyfelet fogadtak személyenként havonta, összesen 121 359 ügyfél számára nyújtottak információt. Ügyfeleik közül legtöbben az ügyintézés lebonyolításával kapcsolatban kértek segítséget illetve az álláskeresőket megillető ellátásokról, jogokról és kötelezettségekről, lehetséges támogatásokról, valamint az együttműködési kötelezettségek elmulasztásával kapcsolatos következményekről és ezek értelmezéséről kértek felvilágosítást.

Egy másik speciális felnőttképzési tevékenységként a Munkáért Alapítvány részt vett a **Foglalkoztatási Információs Pontok** (FIP) dél-alföldi hálózata munkatársainak továbbképzésében és partnerség építésében.

A FIP-pontok kistelepülések teleházaiban, könyvtárakban, önkormányzatoknál, civil szervezeteknél jöttek létre, azzal a céllal, hogy a hozzájuk forduló álláskeresőket információkhoz juttassák informatikai háttérük segítségével. A projekt célja az volt, hogy a foglalkoztathatóság javítását segítse elő a kistelepüléseken élő munkanélküli emberek és munkáltatók megfelelő informálásával, támogassa a **civil szervezetek felkészülését** a színvonalas információ-szolgáltató szerepre, és ezzel lehessen javítani az alkalmazkodóképességet, hozzájárulva a szervezetek fejlődéséhez érdekeik megfogalmazásával és partnerség építéssel. A projekt eredményeként javult a Foglalkoztatási Információs Pontokat működtető szervezetek szakmai színvonala, együttműködése.

5.7. Népfőiskolai ismeretterjesztés

A zombói Wesselényi Népfőiskola

A civil szervezetek jó felnőttképzési gyakorlatainak bemutatása során érdemes megvizsgálnunk, hogy a hosszabb ideje működő közösségek hogyan alkalmazkodtak a változó társadalmi, gazdasági feltételekhez, és hogy az évtizedekkel korábban vállalt küldetésük ma mennyire aktuális. A Szegedhez közeli Zsombón működő Wesselényi Népfőiskola működése számos jó tanulsággal szolgál.

Már a helyszín kiválasztása is szimbolikus, hiszen Zsombó a „klebelsbergi” iskolájában fogadta be az egykori kultuszminiszter népiskolai hagyományokat folytatni szándékozó civil szervezetet. A 30 éves Zsombói Népfőiskola eredeti és máig lényegében változatlan küldetését 3 pontban foglalhatjuk össze: az ismeretek bővítése, az ismeretszerzésre motiválás, a helyi közösség erősítése.

A népfőiskolai előadások sorozatát az 1972-től Zsombón már működő Kertbarát-kör vezetője, Sípos Mihály valamint a Szeged környéki tanyavilág életét kutató újságíró, Horváth Dezső szerencsés találkozása indította el, 1982-ben. November elejétől február végéig minden hétfőn, olykor pénteki napokon összegyűlnek a népfőiskolai hallgatók. A közös, főleg mezőgazdasági jellegű ismeretszerzésnek ugyan évtizedes hagyományai voltak Zsombón, mégsem volt könnyű dolga a „rektor” Sípos Mihálynak, hiszen szegedi „tudós

embereket” vártak Zsombóra, hogy hasznos, érdekes ismereteket halljanak tőlük, a professzoroktól-közérthetően. Bizonyosan nem ünnepelethették volna nemrég a 30. születésnapot, ha az újdonság és közérthetőség követelményét a tudomány élvonalába tartozó professzorok nem tudták volna sikerrel megoldani, elismerés érte. A „rektori értékelés” szerint a Zsombói Népfőiskolának köszönhetően a hallgatóság nem csupán gazdagabbnak, de szerencsésebbnek is mondhatja magát, köszönhetően az előadóknak, a szervezőknek és Zsombó önkormányzat anyagi támogatásának.

A népfőiskolai egyesületet a helyiek szellemesen Zsombói Tudományos Akadémiának is nevezik, és ez nem áll messze a valóságtól. Szerencse keveredett a céltudatossággal, amikor a kezdetektől egy-egy tudományterület legkiválóbb képviselőit sikerrel invitálták a zsombói előadásokra. Barabás Zoltán búzanesemesítő akadémikus nyitotta a sort, aki az őszibarackot termesztő zsombóiak számára a búzanesemítésről tudta bizonyítani, hogy „más kenyér” jön a kemencéből, az ő kutatásainak köszönhetően. A céltudatos szervezői munkának köszönhetően a zsombóiak mellett a környező településekről (Forráskútról, Zákányszékről, Bordányból, Sándorfalváról, Dorozsmáról) is szép számmal látogatták a népfőiskolai előadásokat, a „kikalapált fejű” professzorokat meghallgatni.

Alaposan téved, aki azt gondolná, hogy a Zsombói Népfőiskola hallgatói csupán a mezőgazdasági ismeretek iránt érdeklődnek leginkább. Elég egy pillantást vetni a 2011–2012-es „tanév” témáira, hogy belássuk, a sokszínűség lenyűgöző: a neves matematikus, egyetemi tanár Galilei munkásságát mutatta be, míg orvosprofesszorok kardiológiai, urológiai előadásokat tartottak. Szó esett daganatos betegségekről, szemészeti problémákról, gyermekkori izombetegségekről, ezek a témák természetesen következtek a hallgatóság általános érdeklődési köréből. Meglepőnek az tűnhet, hogy az arab világról, a japán erőművekről, a középkori kolostori életről, a Nobel-díjról, az aktuális alkotmányjogi kérdésekről, Simai Mihály költészetéről vagy Van Gogh művészetéről szóló estéken is érdeklődő, értő közönség várta a tudós előadókat.

A Zsombói Népfőiskola programjának összeállítása nagy kihívás volt és ma is az, de az egyik legfontosabb zsombói bölcsesség szerint „a gondolkodás nem káros az egészségre”, vagyis nem volt

nagyon nagy kockázata annak, ha „első ránézésre” a falusi emberek mindennapjaitól távolabbi területek (nyelvészet, atomfizika) kiváló képviselőit hívták meg. A 2012–2013-as tanév előadásai és előadói folytatták a „sokszínű” hagyományt, gazdag programsorozatot valósítottak meg:

2012. November:

- 26. Abou-Abdul testvérek és Takács János: Az aktív és passzív házak
- 30. Dr. Szónoky Miklós: „Csángálás” Bukovinában, a moldvai Csángóföldön, Székelyföldön és Szászföldön

December:

- 3. Dr. Blazovich László: A nándorfehérvári csata (A hadak indulásától a pestisig)
- 7. Dr. Galbács Zoltán: Új erőművek Szegeden
- 10. Dr. Novák Mihályné Dr. Hajdu Éva: Evilági sugárzások: radar, atomtemető
- 14. Dr. Sonkodi Sándor: Ismét a koleszterinről
- 17. Kelemen Gábor: A Facebook. Az Okostelefon. A Tablet
- 28. Dr. Szabad János: Sejtjeink
Laukó Zoltán: Fényképek Szabó Gábor utolsó útjáról

2013. Január:

- 3. Dr. Süveges Ildikó: A myopia (rövidlátás)
Dr. Bodosi Mihály: Az agyrázkódás
- 7. Dr. Marosi György: Elsősegély II.
- 11. Dr. Papp Katalin: Játszunk fizikát!
Dr. Papp György: Minden az ősrobbanással kezdődött?
- 14. Dr. Varga Erika Dr. Varga Gyula: Gyógyszereink kölcsönhatásai
- 18. Dr. Bereg Edit: A csecsemőkor ideggyógyászati problémái
Dr. Mészáros Tamás: A protetika aktuális kérdései
Dr. Mészáros András: A szabadgyökökről
Thékes Lászlóné: Egy kicsi mozgás
- 21. Dr. Gallé László: A biológia sokszínűsége
Dr. Farkas Gyula: A tudomány vámszedői

25. Dr. Borbély Rita Dr. Apró Katalin Dr. Szabó Ágnes: Zsombó egészségéért

28. Dr. Schneider Klára: Az inflációról mindenkinek

Február:

1. Dr. Vályi Katalin: Dédapám és a monarchia hadserege
Dr. Horváth Ferenc: Történelem madártávlatból 3.
Patik István elbeszélése

4. Dr. Papp István: A mezőgazdaság adóügyei

8. Kálmán Ferenc: Zsombó az Árpád-korban

11. Pancza István: A vásárhelyi művészet – Egy novella

15. Dr. Ungi Imre: Mit tehetünk együtt a rettegett szívinfarktus leküzdéséért?

18. Dr. Erdei László: Az aszály növényei

25. Dr. Tóth Károly: Aktuális alkotmányjogi kérdések

Külön meg kell említenünk azt a „mellékhatást”, melyet a Zsombói Népfőiskola 30. születésnapjára megjelent kötet alcíme is megfogalmaz: „Harminc éves a barátság-átömlesztő népfőiskola Zsombón”. A zsombói és környékbeli érdeklődők nagyon sok ismeretet szereztek a népfőiskolai estéknek köszönhetően, de nem csupán passzív befogadók voltak: sokat tanultak a professzoroktól, de egymástól is, és a professzoroknak is gyakran tudtak újat mondani. Az előadók számára is nagy kihívás volt, hogy az egyetemi katedra, az akadémiai közönség után Zsombó bölcs, érdeklődő hallgatói számára tartsanak magas szakmai színvonalú, ugyanakkor közérthető előadásokat. Amikor a tudós előadók a zsombóiak nyelvén szóltak, a professzorok is gazdagabbá lettek: a közérthetőség nyelvét elsajátítva.

A Zsombói Népfőiskola 30. évfordulós kötetében 168 előadó neve szerepel, kivétel nélkül egy-egy szakterület elismert, gyakran világhírű képviselői, egyetemi professzorok, akadémikusok. Legtöbbször visszatérő vendégek Zsombón, díjazásuk a civil szervezeteknél megszokott jelképes összeg, vagy még a benzinköltséget sem fedezi. De nyilván nem véletlen, hogy évről évre eljönnek Zsombóra. A zsombói népfőiskolai hallgatók lankadatlan tudásvágya, érdeklődése és az esti beszélgetések minden előadót megérintenek és gazdagítanak.

Ennek és az őszinte, baráti hangulatnak is köszönhető, hogy a Zsombói Népfőiskola szervezői bizakodással tekintenek a következő 30 év elé.

Felnőttképzési programjaik igazi „hungarikumnak” számítanak, hiszen a közös, közvetlen ismeretszerzésre való igény töretlenül megmaradt az internet, a tucatnyi új tévécsatorna mellett is. A helyi közösség erősítése pedig a következő évtizedekben is nemes civil küldetése lesz a Zsombói Népfőiskolának.

Évzáró a Népfőiskolán

A Zsombói Népfőiskola „előljárói”: Sípos Mihály népfőiskolai rektor,
Horváth Dezső újságíró, Gyuris Zsolt zsombói polgármester

5.8. Önkéntességi ismeretek

Talentum Alapítvány az Önkéntesség Támogatásáért

A Talentum Alapítvány küldetése civil munkatársak és önkéntesek képzése, szakmai fejlesztése, összefogása, a hazai önkéntes kultúra képviselése és terjesztése kiemelten Csongrád megyében, de a Dél-Alföldi Régióban és határon átnyúlóan is. Céljuk olyan bázis létrehozása, amelynek segítségével és támogatásával a nonprofit szervezeteknél és intézményeknél a munkatársak, önkéntesek hosszú távon, hatékonyan és értékorientált módon fejthetik ki tevékenységüket.

Mitől „Talentumos” egy tréning? Gyakorlatorientált, sok benne a páros feladat, szituációs játék, közös ötletelés, egyéni, vagy kiscsoportos munka. Nem elégszik meg az információ átadásával, hanem időt és teret enged az egyéni tapasztalatok meghallgatására, a résztvevőkből csapatot kovácsol. A tapasztalati tanulásra, a résztvevők már meglévő tudására, személyiségére és kompetenciájára alapoz. A felmerülő szakmai kérdéseket nem hagyja megválaszolatlanul, az itt megszerzett tudás a gyakorlatban rögtön alkalmazható.

A Talentum Alapítvány 2010 óta akkreditált felnőttképzési intézményként működik.

Az alapítvány akkreditált képzései az alábbiak:

- Talentum Önkéntesképzés (Általános ismeretek az önkéntességről, Multiplikátor ismeretek, Betegsegítő önkéntesség, Fogyatékkal élők önkéntes segítségének speciális ismeretei, Szomszédsgái önkéntesség);
- Minőség a civil szervezet életében – hatékony menedzsment technikák;
- Ifjúsági szolgáltató munkatárs képzés.

Játékos felnőttképzés

Munkatársak

Nem akkreditált képzések:

- Közösségi szolgálat az iskolában;
- Talentum képzés – hatékonyságnövelés a nonprofit szektorban;
- Önkéntesség a nonprofit szektorban;
- Hatékony önkéntes menedzsment keresztény civileknek;
- Projektmenedzsment önkénteseknek;
- Civil szervezetek felkészítése önkéntesek fogadására;
- Talentum Tanulmányi Napok;
- Talentum Intenzív Tanulmányi Hét – Projektmenedzsment keresztény szellemben;
- Életmenedzsment Napok Képzés;
- Menedzsment civileknek képzés;
- Talentum – Keresztény szemléletű nonprofit menedzsment képzés.

A Talentum Alapítvány munkatársai és önkéntesei nagy figyelmet fordítanak arra, hogy munkájuk középpontjában mindig a szolgáltatásokat igénybe vevő ember, a képzésben részt vevő és a megrendelő álljon. Szervezetük életében fontos a partnerségen alapuló együttműködés, több országos hálózatban, más civil szervezettel összefogva valósítanak meg képzési, kutatási, érdekképviselési és szakmai projekteket.

Önkéntességgel kapcsolatos képzések

Általános ismeretek az önkéntességről

A felkészítés célja az önkéntesség népszerűsítése, motiválás az önkéntességre, az önkéntességgel kapcsolatos ismeretek átadása. Tartalmazza mindazon ismereteket, amiknek birtokában az önkéntes magabiztosabban, tudatosabban végezhet önkéntes tevékenységet a fogadó szervezeteknél. Önismereti és kommunikációs, valamint önkéntességgel kapcsolatos ismertetőket tartalmazó blokkokból épül fel. A kétszer 8 órás, saját tananyag fejlesztésű modul során interaktív, szituációs és páros gyakorlatok segítik a téma feldolgozását.

Interaktív szituációs gyakorlatok

Kórházi önkéntesek képzése

Kórházi önkéntesek képzése

A kórházi önkéntesek feladata, hogy a kórházban fekvő betegek fizikális és mentális jóérzését növeljék, segítve az ápoló személyzet munkáját, tiszteletben tartva kompetenciáikat és az intézmény kereteit, szabályait. Felkészítésük három alkalomból áll, ahol betegjogokat, a betegség és a beteg ember pszichológiáját, a segítségnyújtás lehetőségeit sajátítják el, gyakorlat-orientált módon, tapasztalati tanulással. A felkészítést követően terepgyakorlaton vesznek részt önkéntes koordinátor kíséretében. A képzés elvégzése után a résztvevők rendszeresen járnak be a Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ különböző osztályaira. A kórházi önkénteseket egyéni tevékenységük végzése során folyamatosan kísérik, támogatják, mentorálják, szupervíziós alkalmakat szerveznek számukra.

Multiplikátor képzés

Multiplikátoraink olyan önkéntesek, akik az önkéntességet népszerűsítik a közoktatásban, közép-, illetve felsőoktatási intézményekben. Az ehhez szükséges tudást és kompetenciákat sajátíthatják el a 9 órás képzés során. Legfontosabb a nemformális oktatás módszereit megismerniük és kipróbálniuk, amelyben segítségükre van a Talentum Alapítvány által kidolgozott módszertani segédanyag az önkéntesség népszerűsítéséhez. A résztvevők a képzés elvégzése után képesek lesznek arra, hogy tanórai keretek között interaktív módszerekkel motiváljanak az önkéntességre.

Fogyatékkal élők önkéntes segítségének ismeretei

A fogyatékkal élők segítése különleges ismereteket és kompetenciákat igényel az önkéntesektől. A felkészítés legfontosabb célja az attitűdformálás: megismertetni a résztvevőkkel a fogyatékkal élők világát, életét. A kétszer 8 órás modulból álló, saját tananyagfejlesztésű képzés során az önkéntesek a meghívott fogyatékkal élőktől hallhatják, és ki is próbálhatják, hogy hogyan segíthetnek jól, hasznosan, örömet okozva.

Fogyatékkal élők önkéntes segítése képzés

Nonprofit menedzsment témájú képzések

Menedzsment képzés civileknek

A Menedzsment civileknek egy saját fejlesztésű, hét modulós, 70 órás nonprofit menedzsment témájú képzéssorozat. Praktikus információkat ad át gyakorlatorientált formában civil szervezetek, vagy nonprofit intézmények munkatársai, önkéntesei számára az alábbi témákban: projekttervezés, marketingkommunikáció, pályázatírás, adományszervezés, elektronikus ügyvitel és önkéntes menedzsment. Különlegessége az elektronikus ügyvitel modul, ahol elektronikus iktatást, körlevélkészítést, praktikus költségvetés-készítést, illetve az elektronikus pályázatkezelő rendszerek használatát oktatják.

Önkéntes menedzsment képzés

Önkénteseket fogadni és foglalkoztatni egy szervezetben, vagy nonprofit intézményben nem kevés tudatosságot, tervezést és szakértelmet igényel. A kétszer 8 órás modulból álló Önkéntes

Önkéntes menedzsment képzés

Minőség a civil szervezet életében képzés

menedzsment képzés ebben segít a civil szervezetek, nonprofit intézmények vezetőinek, munkatársainak, akik a megszerzett tudást szervezetükben továbbadják, beépítik és ennek hatására hatékonyan tudnak önkénteseket fogadni. A résztvevők az első modul alkalmával a statikus elemeket gondolják át – áttekintik a szervezetük struktúráját, tevékenységét, megvizsgálják az eddigi tapasztalatokat. A második modul alkalmával ismerkednek az önkéntes menedzsment elemekkel: toborzás, kiválasztás, képzés, szerződéskötés, integrálás, mentorálás, koordinálás, jutalmazás, dokumentálás. A Talentum Alapítvány is önkéntes fogadó szervezet, saját tapasztalatokkal rendelkezik a témakörben, így tud a képzés hiteles és gyakorlatorientált lenni.

Minőség a civil szervezet életében képzés

A civil szervezetek az intézmények működését kiegészítve emberközpontú, közösségi összefogáson és szükségleteken alapuló tevékenységükkel hozzájárulnak a társadalom fejlődéséhez, az egyének fejlesztéséhez és testi-lelki jólétük biztosításához. Fontos azonban, hogy tevékenységüket magas szakmai színvonalon lássák el, ezáltal növeljék állami és társadalmi elismertségüket. A képzés célja éppen az, hogy a civil munkatársakkal olyan hatékony, minőségi menedzsment elemeket sajátíttasson el négy témakörben (minőségbiztosítás, projekttervezés, marketingkommunikáció és elektronikus ügyvitel), amelyek az igényes, színvonalas működést biztosítani tudják.

Egyéb szolgáltatások

Csapatépítés szervezeteknek, közösségeknek

A Talentum Alapítvány megrendelésre vállalja csoportok, közösségek, szervezetek csapatépítését. Felkérés esetén az adott szervezetre szabottan feltérképezzük az igényeket, lehetőségeket és ezeknek megfelelően vállaljuk természeti környezetben zajló, kötetlen, hangulatos csapatépítések, de a mélyebb kapcsolati hálók feltérképezésére alkalmas, komolyabb csoportdinamikai tréningek tartását is.

Csapatépítés

Szervezetfejlesztés

A csapatépítésben részt vevők között a személyes kapcsolati szálak erősödnek, ezáltal fejlődik a közösségben a toleranciaszint, nő a közös problémamegoldás sikeressége, hatékonyabb lesz a közös tevékenység.

Szervezetfejlesztés

A szervezetfejlesztés hosszú távú erőfeszítés arra, hogy javítsuk a szervezet problémamegoldó és megújulási folyamatait, a szervezet pillanatnyi állapotának diagnózisából és elemzéséből kiindulva több éves stratégiai terv megalkotásával. Lényege a szervezetek életre keltése, energiákkal való feltöltése, megvalósítása, mozgásba hozása és megújítása technikai és emberi erőforrások révén. A Talentum Alapítvány trénerének egy csoportja a megrendelő szervezet előzetes felmérésére alapozva, maximális titoktartás mellett vezet több egymásra épülő alkalomból álló szervezetfejlesztést, akut szervezeti problémák megoldásának céljából, de hosszú távú szervezeti kísérés céljából is.

A Talentum Alapítvány tréneri

A Talentum Alapítvány képzéseit olyan trénerok vezetik, akik maguk is nagy szakmai tapasztalattal rendelkeznek a civil szervezetek, a plébániák és egyházi intézmények életében, valamint a nonprofit szféra más területein. Ebből adódóan a trénerok a gyakorlati oldalról tudják megközelíteni a képzéseket, készen adva példákat, mintákat, valamint olyan segédanyagokat, amelyek a résztvevők közvetlenül tudnak használni munkájuk során. A trénerok között vannak pedagógusok, szociológusok, szociális munkások, egészségfejlesztő mentálhigiénikusok. A képzéseken választott módszerek (nemformális tanulás módszerei, kiscsoportos témafeldolgozás, gyakorlat-orientált ismeretbővítés, szerep- és szituációs játékok, előadások, beszélgetések) az ismeretek könnyebb elsajátítását szolgálják, igazodnak a csoport igényeihez, a tréneri szabadság pedig alkalmat nyújt arra, hogy a képzés közben felmerülő problémák, kérdések

megvitatásra kerüljenek. A trénerek csapata évente vesz részt belső továbbképzésen, ahol a szakmai anyag fejlesztése, módszertani alapok lefektetése és a felnőttképzéshez szükséges képességek elsajátítása a cél. A csapat havonta tréneri megbeszélést tart, így a trénerek folyamatosan értesülnek információkról, szakmai kérdésekről.

„Civil praktika”

Nonprofit menedzsment képzés ifjúsági civil szervezetek munkatársainak, önkénteseinek

A Talentum Alapítvány – Csongrád Megyei Önkéntes Centrum a Csongrád megyei ifjúsági civil szervezetek munkatársai, önkéntesei, segítői számára menedzsment képzést hirdet.

A résztvevők a menedzsment ismereteket elsajátítva képessé válnak civil szervezeti munkájukat hatékonyabban, tudatosabban végezni. Olyan nonprofit ismereteket sajátítanak el, amelynek alkalmazásával képessé válnak menedzsment típusú gondolkodásmódban tervezni, tevékenykedni és értékelni, ezáltal az ifjúsági szervezetek működési színvonalát erősíteni.

A képzés 3 modulós, vizsgával zárul, a sikeres vizsgát tett résztvevők tanúsítványt kapnak. A képzés időtartama 23 óra.

Minőség a civil szervezet életében – hatékony menedzsment technikák

„Minőség a civil szervezet életében – hatékony menedzsment technikák” című 80 órás, négy modulós képzés. A képzés civil szervezetek vezetői, munkatársai, önkéntesei számára tartalmaz hasznos, praktikus információkat az alábbi témakörökben: minőségbiztosítás a civil szervezetben, projekttervezés, marketingkommunikáció, illetve elektronikus ügyvitel.

A Talentum Alapítvány a hatékony, minőségi és tudatos nonprofit szervezeti munka érdekében tevékenykedik. Képzési szolgáltatások keretében nonprofit menedzsment és közösségi életet szolgáló ismereteket közvetítenek gyakorlatorientált módon.

A következő általános menedzsment témájú tréningjeinket ajánlják:

- közösségépítés,
- szervezetalakítás,
- stratégiai tervezés,
- éves tervezés,
- projekttervezés,
- problémamegoldás,
- pályázatírás,
- adományszervezés,
- humán erőforrás-menedzsment,
- csapatépítés,
- önkéntesszervezés,
- együttműködés,
- szervezeti belső kommunikáció,
- szervezeti külső kommunikáció,
- kampányszervezés,
- tárgyalástechnika,
- személyes időgazdálkodás,
- szervezeti időgazdálkodás.

A fenti témákból a hangsúlyosabbnak tartott részeket kiemelve összeállítottak egy 6×2 napos tréningorozatot, amely a gyakorlatban vezeti végig a résztvevőt a hatékony szervezeti és egyéni munka részterületein.

Emellett vállalják adott szervezetre szabott tréningek megtartását a fenti témákban, valamint segítenek stratégiai terveinek elkészítésében is.

5.9. Turisztikai civil szervezeti továbbképzések

Idegenvezetők és Országjárók Dél-Alföldi Egyesülete

Szeged gazdasági életében kiemelkedő szerepet játszik a turizmus. Ezért különös jelentősége van annak, hogy a turisztikai vállalkozások, a gazdasági kamara érdekképviselői és marketingtevékenysége mellett a helyi és regionális turisztikai civil szervezetek hogyan tudják versenyképességüket támogatni. Közismert, hogy a vendégek turisztikai vonzerőkről kialakult képét, benyomását jelentősen befolyásolja az idegenvezetők munkája is, akik „kötelező” lokálpatriotizmusa mellett a tájékozottság, szakmai hozzáértés, nyelvtudás, vendégszeretet olyan „hozzáadott érték”, mely a látogatókban kellemes vagy netán kellemetlen emléket idézhet elő. Szegeden az idegenvezetők egy csoportja olyan egyesületet hozott létre, mely nagy gondot fordít tagjainak felnőttképzések keretében történő képzésére, továbbképzésére.

A GUIDE-INFORMHUNGARY CLUB – Idegenvezetők és Országjárók Dél-alföldi Egyesülete 2000 februárjában alakult. A 14 évi működés ideje alatt mintegy hatvanan lettek tagjaik.

Az Egyesület céljai és feladatai:

- Az Egyesület célja: idegenvezetők és országjárás-vezetők szakmai szervezettségének biztosítása, felkészültségük színvonalának permanens fejlesztése, tapasztalatcserék és eszmecserék számára fórumok biztosítása.
- A tagjai részére a turisztikai szempontból kiemelkedően fontos területekre speciális képzés nyújtása, illetve szervezése, továbbá módszertani, bemutató túrák, vezetések, tárlatlátogatások, szakmai tanulmányutak rendezése.
- Magyarországon, de főként Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megyében, illetve Kecskemét, Szeged, Békéscsaba városokban és vonzáskörzetükben található turisztikai célpontnak, attrakciónak, és a bekövetkezett változásoknak, fejlesztéseknek figyelemmel kísérése.

- Az országos és helyi utazási kiállításokon és vásárokon a tagságnak a rendszeres részvétel elősegítése és biztosítása, e rendezvények sikeres lebonyolításához való segítség nyújtása.
- Az idegenvezető szakma rangjának méltó elismertetése.
- Kapcsolattartás az országban más működő regionális, megyei, városi egyesületekkel.
- Idegenvezető, országjárás-vezető, lokálpatrióta tábor, klub szervezése, működtetése.
- Általános és középiskolákban működő klubok tevékenységének segítése.
- Programcsomagokkal elősegíteni a helyi turisztikai, kulturális értékek megismertetését országhatáron belül és túl.
- Kapcsolatfelvétel és tartás a határainkon túl élő magyar kulturális szervezetekkel, tagintézetekkel, mind a pedagógusok, mind pedig a diákság körében országunk, és szűkebb régióink turisztikai értékeinek bemutatása, megismertetése, népszerűsítése.
- A túra-mozgalom felkarolása. A természeti értékek, az ember által alkotott, megváltoztatott, átalakított ún. földrajzi környezet tanulmányozása. A környezetvédelem, a természetszeretet tudatosítása fiatalokban és az idősebb korosztályokban egyaránt. Az országos túraútvonalak bejárása, megismertetése, népszerűsítése.

Az egyesületi élet klubformában valósul meg. Az idegenvezetői munka sajátosságának megfelelően a klubfoglalkozásokat, összejöveteleket október végétől, április elejéig szervezik, kétheti gyakorisággal.

Az klubfoglalkozások általában egyúttal továbbképzésnek, tapasztalatszerzéseknek minősülnek: minden esetben egy-egy előadással, élménybeszámolóval kezdődnek. A különböző területen dolgozó kollegák tele élményekkel és tapasztalatokkal érkeznek vissza a szezon végén. Tapasztalataikat, szakmai „élményeiket” osztják meg a többiekkel. Nagyon sokrétű az idegenvezetők tevékenysége:

- **Telepített idegenvezetőként** dolgoznak néhányan görög, olasz, francia, horvát, spanyol üdülőhelyeken. Milyen ez a munka?

Mennyi feladatot kell ellátni a turisták fogadásától a „hazabocsátásig”? Milyen fakultatív programokat szerveznek és bonyolítanak. Mindenütt más a kialakult szokás, gyakorlat.

- **Európai körutakat** bonyolítanak néhányan. Milyen útvonalakon, milyen speciális attrakciók, látványosságok kötik le a turisták figyelmét?
- **Nyári nyelvtanulás** angliai program. Több szegedi idegenvezető közreműködik ezeken a programokon: London, Oxford, Cambridge kollégiumaiban anyanyelvi angol tanárokkal szervezett tanfolyamokon, melyek programjában naponta városnézések, kiállítások, múzeumlátogatások és közeli érdekességeket felkínáló kirándulások is szerepelnek.
- **Határtalanul program** segíti az általános iskolák 7., 8. és középiskolák 9–10–11. évfolyamos tanulói számára – amit pályázati úton nyerhető pénzzsszeggel támogat az állam – a határon túli magyarok életének bemutatását, illetve megismerését. Elsősorban szerbiai (Vajdaság) és romániai (Partium és Erdély) területekre visznek csoportokat az idegenvezető klub tagjai (5-6 fő).

Az egyesületi élet fontos elemei, és egyben az önképzést, a permanens tanulást is jelentik a „kiemelten közhasznú vállalásaik”. Az Idegenvezetők és Országjárók Dél-alföldi Egyesülete hagyománya, hogy minden év március 12-én, az 1879-es nagy Szegedi Árvíz betörésének napján „Újjászületés sétát” rendeznek és vezetnek Szeged város lakói és a diákság valamint a turisták számára. Ennek a meghirdetése úgy történik, hogy az egyesület elnöke a megelőző napokban „rendhagyó sajtótájékoztatót” tart, valamelyik neves, a Szegedi Nagy Árvízhez köthető személy megidézésével. Ennek a gyakorlatnak a kialakulását a média „gerjesztette”, azzal, hogy „az a bizonyos személy megjelenése” a városban „szenzációnak” számít és önként, és kedvvel adnak hírt, aztán a hozzá kötött tervezett eseményről is. A megidézett személyek között találhatók:

- 2013-ban **Lechner Lajos**, a víz által romba döntött Szeged újratervezője;
- 2012-ben **Varga Ferenc**, a régi Szent Demeter templom (melynek helyén a mai Dóm, a Fogadalmi templom épült meg), plébánosa,

aki életében mindent elkövetett, hogy szeretett, nagy múltú, a történelem összes viharát átélte templomát megmentse;

- 2011-ben **Ferenc József**, Magyarország királya, aki a tragédia 5. napján érkezett különvonattal és azt a bizonyos „szlogenné” vált kijelentést tette: „Szeged szebb lesz, mint volt!”;
- 2010-ben **Mikszáth Kálmán**, aki ebben az időben szegedi újságíróként, mint szemtanú számolt be az eseményekről. A betörés éjszakájára, a hajnalra előntött várost leíró „tudósításának” a címe: „Borzalmas éj”;
- 2009-ben **gróf Tisza Lajos**, mint Ferenc József által kinevezett „királyi biztos” érkezett meg Szegedre, és irányította a nagyszabású feladatokat felölelő tevékenységet!

Az „Újjászületés séta” tehát mindig annak a személynek az apropóján kerül megrendezésre, akinek az emlékét megidézik. Ez nagyon komoly felkészülést igényel attól a személytől is, aki a neves személyiség bőrébe bújva hívja fel a figyelmet a tervezett sétára, és nagyon komoly felkészülés kell a túra vezetésére jelentkező idegenvezetőknek is. A korabeli iratok, leírt, és kutatót szövegek és sok-sok más egyéb forrás áttanulmányozása után lehet csak nagy biztonsággal „nekivágni” a sétának. Az érdeklődőket idegenvezető kalauzolja, aki ilyen formában (valakinek a szemzőgéből, valaki által) tolmácsolja az eseményeket. A séta nagyon népszerű: nagyon sok iskolai osztály jelentkezett a meghatározott időpontban. 400-500 fő között van a hallgatóság száma, akiket az egyesületi tagok vezetnek végig az egyedi, rendhagyó, szép sétán.

Az Idegenvezetők és Országjárók Dél-alföldi Egyesületének másik kezdeményezése, hogy Költészet Napján **Szegedi Irodalmi sétára** invitálják Szeged közönségét és az itt tanuló diákokat, az ide látogató turistákat.

2012-ben **József Attila**-évforduló kapcsán emlékeztek meg az egyik legnagyobb magyar költőről, és bejárták Szegeden azokat a helyeket, ahol élt, ahol megfordult.

2013-ban **Juhász Gyula**-év apropóján ismertették meg az érdeklődőket a költő életével, munkásságával, keresték fel szülőháza helyét, lakását, szobrát, s elevenítették fel az életrajzi vonatkozású adatokat.

A szegedi idegenvezetők egyesületi továbbképzése: a szecesszió értékei

„Újjászületés sétája” – a programok az idegenvezetők továbbképzését is segítik (Lechner Lajos „szerepében” Mihály Illés egyesületi elnök)

2013. március végén fejeződött be Szeged és vajdasági testvérvárosa, Szabadka turisztikai szervezeteinek pályázata „Közös örökségen alapuló turizmusfejlesztési kezdeményezés” címmel. Az IPA Határon átnyúló Együttműködési Program keretében olyan tevékenységeket valósítottak meg, melyek mindkét várost és régiót segítik az „egynapos turisztikai célpont” helyzetből való kitörésben, a vendégek tartózkodási idejének és vendégéjszakák számának növelésében. Új információs térképeket, érintőképernyős terminálokat létesítettek, a vakok és gyengénlátók tájékozódását segítő térplasztikát helyeztek ki, közös kiadványokat jelentettek meg.

A pályázat nagyon fontos elemeként – a Szeged és Térsége Turisztikai Nonprofit Kft. támogatásával – **turisztikai felnőttképzési program** is megvalósult, melynek középpontjában a **szecesszió** állt, tekintettel arra is, hogy az 1879-es árvíz utáni helyreállítás során a szegedi belvárosi palotákat szecessziós stílusban építették fel. A 25 órás felnőttképzési program során az Egyesület szakemberei 16 szegedi idegenvezető „szecessziós” továbbképzését valósították meg, bemutatva az európai és hazai szecessziós építészet, festészet, üvegfestészet jelentős képviselőit és alkotásait. A résztvevők „szecessziós városnéző séta” keretében mélyíthették el Szeged (és Szabadka) építészetéről eddig szerzett ismereteiket.

6. IRODALOMJEGYZÉK

- Henczi Lajos (szerk.): Felnőttoktató. A felnőttek tanításának-
taulásának elmélete és gyakorlata. Perfekt, Nemzeti Tankönyv-
kiadó, Budapest, 2009
- Communication from the Commission: Making an European Area
of Lifelong Learning a Reality, Nov. 2001.
- SOC/476 Gondoljuk újra az oktatást Brüsszel, 2013. július 10.
- Memorandum az egész életen át tartó tanulásról
Magyarország Alaptörvénye
1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről
2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról,
valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
2003. évi L. törvény rendelkezett a Nemzeti Civil Alapprogram
2011. évi CLXXV. törvény
2007/C 303/01-es Európai Unió Alapjogi Chartája
2001. évi CI. törvény a felnőttképzésről
1993. évi LXXVI. törvény a szakképzésről
133/2010. (IV. 22.) Kormányrendelet az Országos Képzési Jegyzékről
2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről
150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet az Országos Képzési Jegyzékről
és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről
2012. évi CCXV. törvény az egyes szakképzési és felnőttképzési
tárgyú törvények módosításáról

http://www.oktatas.hu/koznevelo/projektek/tamop318_minosegfejl/projekthirek/tamop318_gondoljuk_ujra_az_oktatast?itemNo=4

<http://minosegfejleszt.esdashofer.hu/index.php/articles/77361/81372/gondoljuk-ujra-az-oktatast-beruhazas-a-keszsegekbe-a-jobb-tarsadalmi-gazdasagi-eredmenyek-erdekeben>

<http://europa.eu.int/comm/education/life/communication>

<http://www.ofi.hu/tudastar/oktatas-rejtett-kincs>

<http://www.ofi.hu/tudastar/ke-t-strategiai>

http://www.euvonal.hu/?op=kerdesvalasz_reszletes&kerdes_valasz_id=1431

<http://www.ofi.hu/tudastar/nemzetkozi-kitekintes/egesz-eleten-at-tarto>

http://ec.europa.eu/europe2020/targets/eu-targets/index_hu.htm

<https://finy.munka.hu/>

Prevenációs médiatár tananyag (Készítették: Dr. Gratzer Gábor, Kispéter Andrea, Kovácsné Vadászi Erika, Dr. Szabó Henrik, Sövényházy Edit; nyelvi lektor: dr. Molnár Katalin; készült a Belügyminisztérium és az Országos Bűnmegelőzési Bizottság támogatásával; Szeged, 2011)

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzati Városőrség honlapja (www.varosorseg-szeged.hu)

A Szegedi Tini-telefon Lelkiséglétszolgálat Egyesület honlapja (www.tizentul.hu)

A hulladékgyártás és a fogyasztói társadalom ismeretanyagához kötődő nevelési feladatok elméleti és gyakorlati problémái, lehetőségei (30 órás akkreditált pedagógus-továbbképzés), OKM -3/30/2006

A CSEMETE Természet-és Környezetvédelmi Egyesület honlapja (www.csemete.com)

Az ÁGOTA Alapítvány honlapja: www.agotaalapitvany.hu

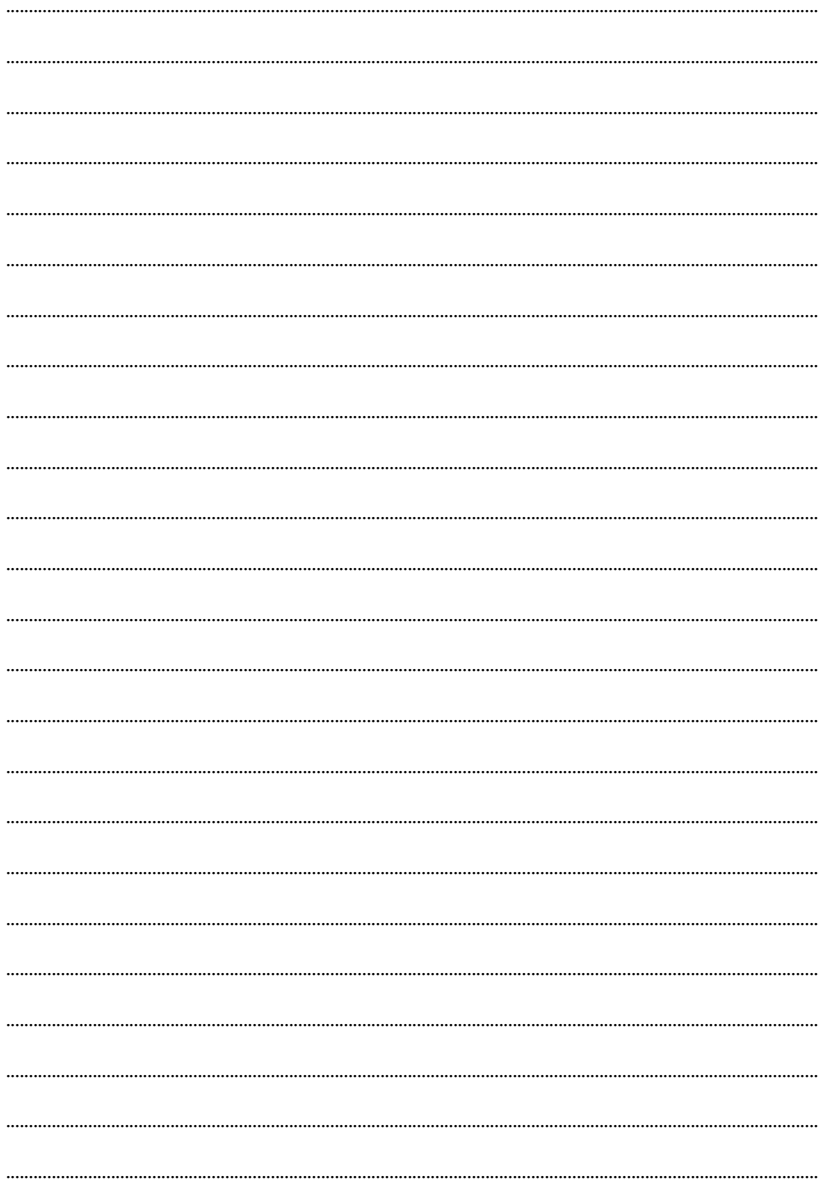
Az Ágota Felnőttképző Intézmény honlapja: www.agotafelki.hu

A Dél-alföldi Pedagógiai Modernizációs Alapítvány honlapja (www.damoa.extra.hu)

A Munkáért Alapítvány honlapja (www.munkaertalapitvany.hu)
A kultúra térképén – Harminc éves a barátság-átömlesztő népfőiskola Zsombón, Zsombó 2012.
Talentum Alapítvány az Önkéntesség Támogatásáért – Csongrád Megyei Önkéntes Centrum honlapja: www.talentumonkentes.hu
Common Heritage Based Initiatives in Joint Tourism Development, HUSRB1002/212/123, Szeged és Térsége Turisztikai Nonprofit Kft.

Felelős kiadó:
Szabó Ferenc
Nyomta:
Generál Nyomda Kft.
6728 Szeged, Kollégiumi út 11/H
Fax: +36 62 445 003
E-mail: info@generalnyomda.hu
Felelős vezető:
Hunya Ágnes ügyvezető
Megjelent 200 példányban